

Zeezeilvereniging voor schippers & opstappers - www.pzv-zeezeilen.nl

zeezeilen

Jaargang 38 - nummer 2 - aug/sept 2019

Motorrevisie

Ramsgate 2019

**Wikken en wegen
op het wad**

CAFE BRASSERIE THE TRAFALGAR PUB

The place to be!
Trafalgar Pub Dommelstraat, Eindhoven

Inhoudsopgave

18 Op stap met Giulia in de Azoren

32 Dancing Queen 2e in Scheveningen500

46 Egeïsche Zee - Zuidelijke Cycladen

Activiteitenkalender 2019-2020

10 augustus	Mosselrace Oosterschelde ASCN
31 aug & 1 sept	Stoere verhalen weekeinde
14 september	8 Uren van de Oosterschelde
14 & 15 sept	Regatta Vlissingen – Blankenberge ASCN
19 t/m 22 september	Waddenweekeinde
5 & 6 oktober	Amsterdam experience op eigen kiel
12 & 13 oktober	Eindejaarsweekeinde (Zeeland)
2 november	Najaars ALV
13 november	Metstrade Expo ASCN
19 november	Pubavond
22 november	Sails Manufacture ASCN
6 december	Slepersborrel
29 februari 2020	Excursie zeesluis IJmuiden

Kalender en activiteiten

En verder ...

- 4 Redactioneel
- 5 Van het bestuur
- 6 Op weg naar Engeland
- 10 Drie jaar Prins Carnaval
- 12 Tweeluik uit de kuip van de Kolibri
- 22 Karma van staal
- 23 Wat Ga je de Dommelaer verkopen?
- 24 Bonne Four
- 31 La semaine du Golfe du Morbihan
- 33 Een stukje zee op aarde
- 34 Wedstrijdzeilen
- 36 Mentor gezocht m/v
- 37 Navigators Trophy 2019
- 38 Even de Engelse kust aantikken
- 40 Zeilen in de Middellandse Zee
- 41 Even voorstellen
- 42 'SMR' Revisited!
- 44 De Dodecadenos in Griekenland
- 50 Ankeren in Zweden
- 51 Kanaal 77
- 51 Sneak preview Karma van staal
- 52 Wikken en wegen op het Wad
- 54 Leergierig
- 55 Colofon

Mocht u interesse hebben in onze vereniging neem dan gerust de folder (middenpagina) mee

Foto voorpagina: Oscar Binder

Tegen de stroming in

Annemieke Stallaert

Ze kan het niet laten, zult u denken. Dat klopt. Natuurlijk was ik bang dat ik de intensieve contacten met de club, die het besturen zo leuk maken, zou gaan missen. Als hoofdredacteur ben je vooral bezig met het najagen van stukjes. Dus met die contacten (en alle mooie verhalen) zit het wel goed.

In het verleden vertelde ik altijd vol trots over hoe de PZV, tegen de stroming in, door de vele activiteiten en de aandacht voor het educatieve en sociale element, tegen de stroming in weet te groeien. Nu vertel ik vol trots dat ik hoofdredacteur mag zijn van een blad waar menige vereniging jaloers op zou zijn. Want terwijl De Waterkampioen en Zilt de handdoek in de ring gooien, staat onze papieren Zeezeilen (dat leest toch lekkerder) als een huis. Toegegeven, we verschijnen maar 3x per jaar, maar het is de kwaliteit, en niet de kwantiteit die telt. Zeker omdat onze verhalen universeel zijn, houdbaar en voor iedere zeiler herkenbaar.

Onze redactie is een geoliede machine, ook al hebben we (na vele jaren trouwe dienst) afscheid genomen van Joep Vermeulen. Gelukkig blijft hij stukjes schrijven! Maar verder hebben we een geweldige team, dat in de zomer aan boord stukjes redigeert. En met de vernieuwde vormgeving kunnen we de komende jaren weer vooruit. Ik kom, met dank aan mijn voorganger Theo Bouwman, in een gespreid bedje.

Nou wil ik niet zeggen dat ik alleen maar op de winkel hoeft te passen; ik ga alleen zorgen dat de winkel open blijft. Dat betekent dat je soms je collectie moet wisselen. In deze Zeezeilen daarom een op-

roep voor 'handige mannetjes', waar we graag een serie over schrijven. Ook het begin van de serie 'hoe is het nu met...' en de oude vertrouwde rubriek 'Kanaal 77'. Input blijft welkom, dat snapt u. En zijn er dingen die u mist in ons blad, laat het vooral weten!

Naast de kwaliteit van ons blad, en het zoeken naar goede verhalen uit de vereniging, is ook de verspreiding ook iets waar ik me voor in wil zetten. We kunnen nog wel wat bezorgers in de havens gebruiken. Reken maar dat ik je bel of mail komende tijd....

Bemanningswissel 2

Marja Snoeijen

Tijdens de Voorjaars-ALV heb ik de voorzittershamer overgedragen gekregen van Annemieke. Samen met de al eerder aangekondigde 'bemanningsswissel' heeft er een flinke 'verversing' van het bestuur plaatsgevonden.

De voorzittershamer

Tijdens de voorjaars-ALV hebben we met mooie woorden en cadeaus afscheid genomen van Annemieke Stallaert, een voortreffelijke en gedreven voorzitter. Misschien is het niet de meest geliefde bestuursfunctie, opvallend is in ieder geval dat er geen enkele tegenkandidaat was voor de positie van voorzitter. Een gemiste kans natuurlijk, maar ik ben toch blij dat ik de voorzittershamer (letterlijk) overgedragen heb gekregen. Ik mag, na ruim 21 jaar lidmaatschap en actief lid in allerlei opzichten, deze bijzondere rol invullen. Met hulp van alle leden en in het bijzonder het bestuur hoop ik de komende jaren een waardevolle bijdrage te kunnen leveren aan de groei en bloei van onze mooie vereniging.

Het 'natte programma'

Dit voorjaar zijn er al weer diverse goed bezochte 'natte' activiteiten geweest. Zoals een Inslingertocht en ons koningsnummer, 'de Ramsgate' met 16 boten en ca 70 deelnemers, waarvan 13 zeuntjes. Een ongelofelijke prestatie voor een vereniging met iets meer dan 200 leden.

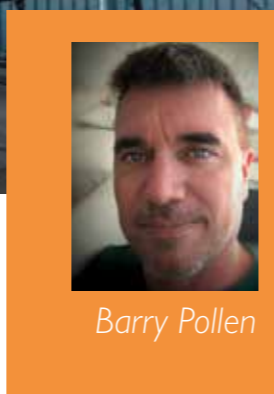
Die laat zien dat we een echte zeezeilvereniging zijn. Tijdens de Ramsgate werden de nodige trofeeën uitgereikt, waaronder de welverdiende 'Navigators Trophy' aan Arjen de Bruin. Ook liet deze Ramsgate weer zien hoe fijn het is met een vloot te varen als er 'stront aan de knikker' is. Met hulp van een paar ervaren collega schippers heeft Annet op de Scylla een noodvoorziening aangebracht toen haar gaskabel brak, net na vertrek terug naar Nederland. Dat getuigt van veel kennis, hulpvaardigheid, onverschrokkenheid en doorzettingsvermogen. Een super prestatie en een groot compliment waard! Vanaf augustus staan er nog diverse zeilactiviteiten op het programma. Activiteiten met leuke thema's en voor ieder wat wils. Ik hoop jullie tegen te komen op één of meerdere van deze activiteiten. Dat zou ook een mooi compliment zijn voor al de vrijwilligers die deze activiteiten organiseren. Ik zou willen zeggen, check het activiteitenprogramma op de website regelmatig, reserveer je agenda tijdig en schrijf je in!

Lustrumfeest 2020 – PZV 40 jaar

2020 wordt een heel bijzonder jaar. PZV viert dan haar 40-jarig bestaan. De voorbereidingen van het 8ste lustrumfeest zijn intussen gestart. De datum wordt snel na de zomer bekend gemaakt en op de Najaars-ALV zal vast een tipje van de sluier worden opgelicht. Deze PZV mijlpaal mag natuurlijk niemand van onze leden missen.

Een fantastische zomer

Intussen is het zomer. Nu ik dit schrijf ga ik bijna met vakantie. Zaterdag reis ik de SunDancer achterna om 4 weken te gaan zeilen in Franse en wellicht Engelse wateren. En wie weet komen we nog andere PZV-schepen tegen, dat zou leuk zijn en zorgt meestal voor de nodige gezelligheid. Ik hoop op een hele mooie (zeil)zomer voor iedereen en wens iedereen veel plezier en gezondheid. Tot na de zomervakantie!

Barry Pollen

Op weg naar Engeland

Mijn naam is Barry Pollen, ict'er van beroep en ik zeil al vanaf jonge leeftijd. Ik heb leren zeilen op een eenmanswedstrijdbootje en in de loop der jaren op van alles gevaren maar nooit iets groots voor ik mijn eigen boot kocht. De eerste keer was dus ook drie jaar geleden, de box uit na de aankoop van de "Sunshine". Een Bavaria 36, 3-hutter van toen 15 jaar oud met als ligplaats het mooie Lemmer.

Ik heb een technische achtergrond en klus graag aan echt alles. Van cv- ketel tot meterkast, elektronica of mechanica. Ik woon in Eindhoven en werk bij Kemkens in Oss.

Graag wil ik je meenemen naar mijn klusje op weg naar Ramsgate...

Het is volop zomer. Met de hele familie zijn we vanuit Lemmer naar Makkum, Harlingen, Terschelling, Enkhuizen, Amsterdam, IJmuiden en Lelystad gevaren. We zijn weer terug in Lemmer en gespannen wachten we op twee dagen SKS Skûtsjesilen. Tijdens het varen heb ik gemerkt dat ik iets vermogen mis en rond de motoruitlaat is het wat donker. Het is niet verontrustend en de motor start makkelijk, geen zichtbare lekkages en hij klinkt ook zoals ik gewend ben (denk ik).

Ik lig in mijn eigen box en het gezin wil graag tussendoor naar huis. Het is gezellig, mooi weer en altijd wat te klussen en ik heb ook genoeg gereedschap bij me. Wat navragen en googelen zet me ertoe aan de trap maar eens omhoog te zetten en de luiken aan de zijkant van de motorruimte te openen.

Verstuivers eruit

Wat ik als eerste wil nakijken zijn de verstuivers. De motor heeft een kleine 2000 draaiuren gehad en deze verdienen aandacht.

Demontage van de verstuivers zelf was goed te doen. Bij het demonteren kwam echter niet bij iedere verstuiver (3 stuks want het is een 3 cilinder motor) hetzelfde aantal onderdelen mee. Er bleven een aantal ringen vast zitten in de cilinderkop.

Het uiteindelijk verwijderen van de vastzittende ringen leverde me een (in doorsnede) vierkant stukje koper op. Omdat het om koperen ringen gaat is het nodig deze te vervangen. Koper vormt zich naar de ruimte waarin het is opgesloten, door druk wordt het hard en is niet zondermeer te hergebruiken. Uitgloeien is een optie zouden een aantal lezers denken, maar omdat ze erdoor het trekken ook wat gevouwen uitgekomen zijn, heb ik alle ringen vernieuwd.

De verstuivers van de Volvo Penta MD2030 gaan bij een vooraf ingestelde druk open. Door slijtage kan de openingdruk verlopen. Ook de spray die hij vormt kan gaan afwijken. Druppels of een scheef patroon geeft een slechte menging met zuurstof en dus een slechte verbranding aan (zwarte rook).

Revisie in Balk

De verstuivers heb ik naar Balk gebracht om ze door een specialist te laten reviseren en afstellen. Postma had met twee dagen de nieuwe onderdelen binnen en ze afgesteld. Met een 'Eén was niks meer en één lekte' als analyse ging ik met goede moed in de auto, die ik mocht lenen van de havenmeester, weer richting Lemmer.

De verstuivers erin, het leiding systeem opgebouwd en ontucht voor zover het kon. De motor startte niet gelijk maar op lucht loopt geen enkele motor.

Wat me gelijk op viel was dat het geluid anders was, beter. De motor had minder dieselklop. Vreemd genoeg kon ik niet zeggen dat er geen zwarte rook meer was. Voor mijn gevoel wel minder maar het was nog niet 'over'. Toch nog maar de kleppen gesteld maar dat leverde ook geen verbetering op. Ondertussen genoten van de SKS wedstrijden. Wat een prachtig schouwspel en het bijbehorend feest, de Lemsterweek was erg gezellig. Nog genoeg kleine klusjes en het seizoen liep langzaam af.

Doel Ramsgate

Ik ben Ramsgate 2018 mee gevaren met de "Visser" van Ben. Voor mij de eerste keer 'echt' op zee. Een hele ervaring en veel geleerd. Vrienden gemaakt en bijzondere herinneringen opgedaan.

In oktober heb ik besloten om Ramsgate 2019 met mijn eigen boot naar Engeland te varen. Dit klinkt simpel maar ik heb nogal wat op mijn verlanglijstje staan om mijn boot klaar te maken voor deze reis. Bij mij in de haven was in de zomer de mast van mijn buurman omgewaaid. Een in de kraag gebroken t-terminal zorgde voor veel buikpijn. De buurboot zit in dezelfde verzekeringspolis als mijn boot en de eeuwige discussie over leeftijd van verstaging en wel of niet verzekerd kwam weer naar voren.

Voor mij werd een nieuwe verstaging een voorwaarde voor de overtocht.

In november heb ik de Sunshine naar Heeg gevaren. Daar lag hij in een box bij de jachtwerf. De voorbereidingen voor het strijken van de mast heb ik zelf gedaan. Elektrisch ontkoppeld. Giek er af.

Bij het omvaren van de box naar de kraan zei de werfeigenaar René: wat rookt hij... Er kwam dus een klusje bij. Weer de verstuivers eruit en al snel bleek dat er toch meer aan de hand was: er lag een voorkamer los in de kop. Hierdoor krijg je een slechte menging, vandaar de roet en/of zwarte uitlaatrook.

Complete demontage

Ik heb besloten om de motor eruit te halen. De trap eruit, elektrisch ontkoppeld, van de saildrive los gemaakt en met de kraan de motor eruit gehesen.

Dit klinkt als een hele klus, maar de kop van de motor afhaken op je knieën en hem er gerepareerd er weer netjes op zetten leek mij geen goed plan.

De motor op werkhoogte en met de kop eraf gaf redelijk zicht op de staat van het binnenwerk. De cilinders gaven gebruikssporen maar geen krassen. Toch maar de hoonsteen erdoor, dus helemaal uit elkaar.

De motor is mee teruggegaan naar Brabant. Eenmaal op de werkbank ben ik gaan slopen. Voor het honen van een cilinder moeten alle (lees: echt alle) onderdelen van het blok eraf. Niet alleen de dynamo en de startmotor maar ook het carter, de krukas, de zuigers, nokkenas en oliepomp.

Deze laatste gaf een van de onaangename verrassingen. Het aantal draaiuren had de as van de oliepomp aan één kant een millimeter dunner gemaakt en het was dus ook echt noodzakelijk om deze te vervangen. Nou zit het onaangename niet eens alleen in het meerwerk. Onderdelen van een Volvo Penta zijn stervens duur en er kwam dus weer wat bij het totaal van kosten.

Speling meten

Defecte demperplaat

Perkins onderdelen

Ik had mijn lijst van alles wat ik nodig had om de motor weer op te bouwen en heb de onderdelen besteld in Engeland. Een MD2030 van Volvo is in principe dezelfde motor als een Perkins 103-10 of M30. Dit gaf me behoorlijk wat mogelijkheden waar ze te bestellen en dus de kosten te beperken. Voor veel onderdelen betekent dit alleen wat extra Penta groene verf in plaats van Perkins bruin!

Het begon op te schieten. Het blok was kaal, de onderdelen binnen en na het honen kon het blok gewassen worden. Slijpsel tussen de draaiende delen is geen pretje.

Toen alles zuiver was, kon het opbouwen beginnen. De oliepomp erin persen, krukas erin, zuigers plaatsen, nokkenas erin, nokvolgers, de kop erop, oliepomp afstellen, timing goed zetten, tuimelaars op de kop, toeren regeling en brandstofpomp plaatsen, carterpan eronder en steunen en koeler erop zetten.

Als het meeste eraan hangt, dan kun je kleppen stellen, bekabeling erop en proef starten zonder gloeipluggen. De motor draait dan makkelijk rond en je kunt de oliedruk controleren en dan hoor je het gelijk als er wat mis is.

Bij het opbouwen van de motor heb ik veel hulp, qua instructie, gehad van een vriend van mij. Ik mocht bij hem in de werkplaats de revisie uitvoeren en ik ben John van Kronenburg Motoren Revisie dankbaar voor de gelegenheid, het gebruik mogen maken van het speciale gereedschap en de assistentie als twee handen niet genoeg waren.

Ook bult werk in Heeg

Dan de motor op de palet en in de auto naar Bosma Nautische Services te Heeg.

Bosma Nautische services is een echte allround service bedrijf voor voornamelijk zeiljachten. René Bosma heeft onder andere het kraanwerk en stalling verzorgt. Hij heeft de volledige verstaging voor mij vervangen, inclusief voor en achterstag en het onderhoud aan mijn Furlex.

Op de werf zijn er diverse polyester reparaties aan de romp en hek uitgevoerd en de hele buitenkant is weer erg netjes gepoetst. Antifouling erop, de overgang van romp naar kiel gecontroleerd en gekit. Nieuwe radar in de mast, camera geplaatst, antennesteun voor de Digitenne eraan, een nieuw toplicht met 3 kleuren navigatie en ankerlicht, een afgebroken kikker vervangen, de netwerkbekabeling erin en de mast is weer compleet.

Ik heb heel wat uren doorgebracht aan boord. Eén van de wensen (door ergernis) was het fatsoeneren van de bekabeling aan boord. Onder de bedden achter zitten luiken. Achter die luiken zie je een bussel kabel met wel 300 tie-wraps. In de loop der jaren is er iedere keer weer wat bijgehangen. Mijn angst was dat als ik ruimte nodig heb voor de proviand, ik een keer een kabel mee trek en er dan niks meer werkt.

Dus: alle kabels teruggetrokken en in buis geleid. Heel veel werk maar het zit nu heel netjes en het is betrouwbaar. Vooral dat laatste geeft me een goed gevoel.

Proefstart

De motor stond op een palet. Een kan diesel ernaast en een starthulp aangesloten om de eerste keer echt te testen.

Na ontlichten startte de motor weer met een dikke pluim witte rook! Omdat er nog geen koelwater op aangesloten was, maar weer snel gestopt. Dus: timing klopt, dieselpomp

en regelmatig doen het en de toerenregeling zit goed. Vooral de toerenregeling was een heel systeem met palletjes en handels. Alles is dus goed gegaan met het plaatsen van de deksel en niks over geslagen bij het lezen van de service manual.

Nu de motor loopt mag hij weer het schip in. De motor in de kraan, boot eronder en hem er langzaam in laten zakken. Met wat duw en trekwerk kwam hij weer netjes op zijn plek en kon worden aangesloten op de keerkoppeling van de saildrive.

Ik heb de motor weer elektrisch aangesloten en de slangen erop gezet. Gas-handelstangen erop en de Sunshine is klaar om te water te gaan.

Van de bok af in de kraan, laten zakken en hij lag er weer in. Eerst maar even controleren of alles droog blijft...

Terug naar Lemmer

Toen de mast er weer op met de kraan en alles aansluiten en natuurlijk de motor starten. Hij liep fantastisch! De motor start makkelijk en helemaal geen zichtbare rook. Met hagel en sneeuw de giek erop en een oneindige lijn voor het rolgrootzeil maken (met wat gereedschap en een YouTube filmpje van de lijnenspecialist).

Zondag 14 april was het zover. De "Sunshine" weer terug gevaren naar Lemmer! Het was echt koud maar zoals je weet, kou is een keuze. Zo kwam ik om 17:00 uur aan in de haven en ik was blij! Alles werkte, de motor liep goed: de "Sunshine" was thuis. De zeilen erop en we kunnen naar Engeland!

Ramsgate

Na wat intensieve weken aan boord heb ik nu weer wat tijd en ruimte voor de voorbereiding van de reis, in plaats van de techniek aan boord.

Ik heb in de tussentijd met veel plezier vernomen wie waar is ingedeeld. Henriëtte, Sander en Louis gaan met mij mee.

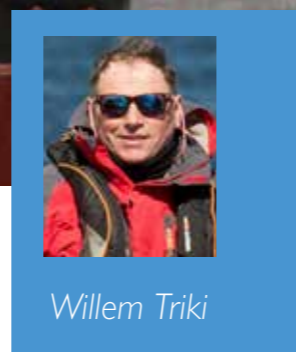
Alle drie zijn ervaren zeilers en ook al aan de overkant geweest. In goed overleg heb ik een aantal extra papieren kaarten aangeschaft. Zelfs zonder elektriciteit zouden we er dus moeten komen. Ik heb zelf een Axiom van Raymarine met kaartmateriaal van Navionics aan boord. Deze kent de stroming en houdt rekening met stroming en drift na het uitzetten van een waypoint en het automatisch maken van een route. Ik heb nu ook een nieuwe type radar maar heb er zelf nog niet veel ervaring mee.

Op de AIS is tegenwoordig veel te zien. Ingetekend in de kaart voorspelt de plotter waar we zijn, waar de schepen om ons heen zijn en naar toe gaan en of er een gevaarlijke situatie zou kunnen ontstaan.

Om ons heen kijken blijft belangrijk, maar het plaatje helpt mij altijd enorm (ict'er hè).

Engeland, here we come...

Willem Triki

Drie jaar Prins Carnaval

Na drie jaar vlootvoogd vroeg ik me af: 'is dit nu een hele mooie traditie, noodzaak of up-rating van een evenement?' Na drie Ramsgates als vlootvoogd zou ik hier een antwoord op moeten kunnen geven.

Het tegendeel is waar. Na tien keer als gewoon lid met de Ramsgate mee geweest te zijn wist ik het wel. Het is een hele mooie traditie en "that's it". Een soort van Prins Carnaval. Iedereen weet dat als jij op het podium staat de muziek stopt, en er geluisterd moet worden. Iedereen doet dat netjes, verwacht een plechtigheid en gaat na de plechtigheid vervolgens weer zijn eigen weg. De Prins is een gangmaker en iedereen heeft gepast eerbied voor hem. Ook weet iedereen dat het eigenlijk een uitvoerende functie is, en dat de Raad van 11 het programma bepaalt en de touwtjes in handen heeft. Tot zover zeg ik: de vlootvoogd is een nautische Prins Carnaval.

Meer dan een Prins...

Toch doe ik nu de (oud) vlootvoogden enorm te kort. Het is absoluut meer dan een nautische Prins Carnaval. Wie vraagt er immers een toiletcode aan de Prins? Zonder gekheid, hij heeft wel degelijk een functie. Met een groep op zee, als vereniging die graag mensen met minder ervaring meeneemt, dat brengt een verantwoording met zich mee. Informatie over weer en tochtplan moet uitgewisseld worden, men moet daarover kunnen discussiëren en dat alles moet worden gecoördineerd. Tijdens de tocht moet er één aanspreekpunt zijn die eventuele problemen mee oplost.

Ook is het voor de vloot prettig om tijdens een oversteek te weten waar iedereen is. Voor nieuwkomers geeft het een veilig gevoel en voor de oude rotten is het kijken of je harder vaart dan je maatje op een andere boot. Een vlootvoogd

zorgt voor ordelijk marifoonverkeer zodat we geen problemen krijgen met de officiële instanties. Bovendien neemt hij de coördinatie op zich als er tijdens de tocht iets gebeurt.

Positiemeldingen

Nu weet ik dat er wat discussie is over sommige activiteiten van de vlootvoogd zoals positiemelding. We hebben immers AIS dus iedereen kan tegenwoordig bijna à la minuut zien waar iedereen is. Maar vergis je niet, tijdens de positiemelding kan een vlootvoogd veel informatie halen. Is de discipline aan boord goed? Iedere melding de zelfde persoon betekent geen wachtschema of men houdt zich er niet aan. Op 3 mijl afstand slechte ontvangst betekent dat de marifoon nagekeken moet worden enz. Als de vlootvoogd dat merkt is het tijd voor een biertje met de schipper. Niet om met het vingertje te wijzen maar gewoon even je bevindingen aan de schipper terug geven.

Er is altijd wat...

Coördinatie op zee als er problemen zijn, is dat nou niet wat overdreven? Wat gebeurt er nou tijdens een tocht? In de drie jaar dat ik vlootvoogd ben geweest is er wel degelijk het een en ander gebeurd. Een boot waarvan de motor niet meer wilde starten met windstilte tussen 2 windmolenparken op een shippinglane. Waar ze speelbal werden van de stroming. Kun je dan iets als vlootvoogd? Op de eerste plaats morele support en vergis je niet dat is belangrijker dan je denkt. Doe je dat dan altijd? Nee, in het geval van de Scylla afgelopen jaar, als je hoort dat er problemen zijn terwijl ze nog dicht bij de kust zijn, doe je in principe niets. Of toch wel? Het heeft je aandacht als vlootvoogd, je luistert naar de oplossingen die ze zelf aandragen, je gaat als vlootvoogd eens kijken wie er in de buurt zijn. Zijn dat mensen met kennis en kunde. Hebben ze een boot waarmee je eventueel een hulpactie kunt uitvoeren, enz. Als dat alles in orde is bemoei je je als vlootvoogd er niet mee, want dat geeft alleen maar ruis. En ze konden de

situatie prima aan. Wat je wel doet is extra aandacht geven aan het verloop van de tocht van de Scylla. Hoe is het weer, kunnen ze blijven zeilen of valt de wind weg? Is er iemand in de buurt voor het geval dat? Kortom, zonder dat men het door heeft is er iemand die mee kijkt en een plan B heeft. Tja, en als je dan recht op een windmolen af stuurt, dan houdt het voor een vlootvoogd ook op natuurlijk...

Groepsdynamiek

En dan hebben we ook nog zo iets als groepsdynamiek. De PZV wordt wel eens vergeleken met de Muppet-show. Alleen innemende karakters die ieder op zich meer dan de moeite waard zijn. Maar als groep geeft het altijd hilariteit. Moet je daar als vlootvoogd iets mee? Eigenlijk niet, er alleen maar van genieten. Toch merk je dat je er de scherpe kantjes af kunt halen waardoor het gezellig blijft. Dan heb je ongemerkt toch een belangrijke rol.

Genieten

Een mooie traditie is het zeker en die moeten we zeker in ere houden. Is het niet geweldig als je op een strand op een rotsblok staat en de groep ziet genieten van het mooie weer en de gedane oversteek. Men staat onder het genot van een drankje gezellig met elkaar de ervaringen te delen en er wordt volop gelachen. Dan heb je het als vlootvoogd toch goed voor elkaar. Dus toch een nautische Prins Carnaval? Ik weet het niet, dat hoor ik graag van mijn opvolger. Maar als het zo blijkt te zijn heb ik meer respect gekregen voor Prins Carnaval. Ik heb het met heel veel plezier gedaan en hoop dat er nog veel volgen dat betekend dat de Ramsgate nog jaren een top evenement zal zijn.

Johan Kleene en
Floris Boele

Tweeluik uit de kuip van de Kolibri

Ramsgate 2019

Johan Kleene en Floris Boele waren opstappers aan boord van de Kolibri, het schip van Peter. Ook Nellij Snepvangers en Garbrand Bakker waren aan boord. In dit artikel het dubbelverslag van Johan en Floris. Beiden delen hun ervaringen van deze avontuurlijke en soms ook pittige tocht.

Vrijdag 24 mei 2019

Johan Kleene Hier kijk ik al weken naar uit. Vandaag begint de Ramsgate 2019. Met Floris heb ik afgesproken dat hij me oppikt bij mij thuis in Helmond. Rond zeven uur zijn we in jachthaven de Waterkant in Dinteloord (Dintelsas). Peter en Nel zijn er nog niet, maar Garbrand komt even later wel opdagen. Omdat we nog niet aan boord kunnen, maken we van de nood een deugd en nemen we een hapje en drankje bij havenrestaurant Brasserie Overstag. Terwijl we ons aangenaam verpozen, arriveren Peter en Nel. We brengen onze spullen aan boord en Peter zorgt dat iedereen up-to-date is met het reilen en zeilen aan boord van de Kolibri.

De bemanning neemt nog een borrel op een goede vaart. We bekijken de weersverwachting en spreken af om waarschijnlijk via het Haringvliet en Hellevoetsluis zo noordelijk mogelijk te vertrekken. Dan gaan we te kooi.

Floris Boele Vrijdagavond aan boord. Eigenlijk zien we elkaar voor het eerst. Johan, Garbrand, Peter, Nelly en ik ruimen de boot in en daarna bespreken we de weersituatie. Eerst maar eens slapen en dan morgen op pad richting

Hellevoetsluis. Een aardige tocht naar Hellevoetsluis en afmeren in de jachthaven. Een fuut houdt de wacht bij de poort, op zijn nest. Hij/zij stoort zich niet aan de voorbijgangers op de steiger.

Zaterdag 25 mei 2019

Johan Kleene Samen met Garbrand en Nel ga ik provianderen bij de AH. Als we twee winkelwagens vol hebben gestouwd en hebben afgerekend, blijkt het intussen flink

geregend te hebben. Maar goed, we waren binnen, dus geen last. Terug bij de Kolibri stouwen we alles onder de banken, kastjes en in de koelkast. Er wordt nogmaals naar de weersvoorspelling gekeken en inderdaad gaan we via Hellevoetsluis. Om half een gooien we los en zijn we op weg. Eerst de tanks volgooien en de sluis door. De Haringvlietbrug lijkt volgens internet wat vervelende openingstijden te hebben (bijna twee uur wachten), maar dat valt uiteindelijk mee. We draaien een dik half uur rondjes voor de brug en kunnen vervolgens richting Hellevoetsluis.

Na een rustige tocht met veel te weinig wind om aan zeilen te denken komen we eind van de middag aan in Hellevoetsluis. Voordat we Hellevoetsluis gaan verkennen, waar ik nog niet eerder ben geweest, zijn er eerst nog wat klusjes te klaren. De watertanks moeten worden gevuld en Peter heeft een RVS beschermkapje gefabriceerd dat in het gat van de ankerkluis moet worden gemonteerd. Het kapje moet de ankerkluis beschermen waar de ankerketting steeds langs wordt getrokken bij gebruik van de ankerlier. Nadat dit klusje

is geklaard wordt de ankerkluis gesloten en het anker weer opgeruimd.

Na wat te hebben gegeten krijgt Peter nog een telefoontje van Philip Beekman. Hij geeft aan diezelfde dag al te zijn vertrokken met het oog op de weersverwachting. Zij kiezen ervoor een rustige tocht te maken met waarschijnlijk weinig wind en veel motorren, maar het lijkt hen prettiger dan de volgende dag vertrekken met kans op behoorlijk wat wind.

Na wat onderling overleg besluiten we toch bij het oorspronkelijke plan te blijven en gewoon op zondagochtend te vertrekken. We weten dat we in de middag behoorlijk wat wind zullen krijgen, maar dat moet 's avonds rond negen weer voorbij zijn. Dus geen harde wind in het donker en de voorspellingen qua golfhoogte zijn ook niet al te spannend. Dus: gewoon gaan.

We maken een mooie avondwandeling en genieten van het pittoreske Hellevoetsluis. Terug aan boord drinken we nog wat en gaan dan te kooi, zodat we de volgende ochtend op tijd kunnen vertrekken.

Floris Boele Zaterdagavond passeert de weersverwachting de revue, lopende wind kracht 4, later oplopend naar kracht 5, volgens de Nederlandse weerdienst, de Engelse weerdienst praat over oplopend naar kracht 7 in de loop van de zondagmiddag. Ziedaar het dilemma, we besluiten ondanks berichten van anderen die zaterdagavond met geen tot weinig wind oversteken, desnoods op de motor, zondagochtendvroeg de oversteek te maken.

Zondag 26 mei 2019

Johan Kleene Na douchen en ontbijt motorren we mooi op tijd richting de sluis van Stellendam. Terwijl we wachten op groen licht merken we al dat er wind genoeg is, want we verlijeren regelmatig. Eenmaal de sluis door gaan we het Slijkgat in dat redelijk bezeild is. Zeilen op en we gaan er met een mooi vaartje door. We moeten een aantal keer kruisen om er helemaal door te komen, maar verder gaat het allemaal heel voorspoedig.

Eenmaal het Slijkgat uit gaan we een zo goed als westelijke koers lopen die ons noordelijk van de windparken en zuidelijk van de aanlooproutes voor Rotterdam houden.

Ter hoogte van de SNE boei waar we een slag naar het zuiden maken is de wind inmiddels zo aangewakkerd dat een deel van de bemanning ziek te kooi is gegaan en niet meer deelneemt aan het wachtschema. Floris vraagt of we door zullen gaan of terugkeren. Op dat moment hebben we nog meer voor de boeg dan dat we al gehad hebben. Floris en ik hebben op dat moment nog geen last van de zeeang, maar Garbrand begint ook al wat tekenen van zeeziekte te vertonen. Ik heb die ochtend nog naar de windvoorspelling op Windfinder gekeken en weet dat de wind het sterkst is aan de Nederlandse kust, dus naar mijn idee zal terugkeren er alleen maar voor zorgen dat het nog erger zal worden naarmate we dichterbij de kust komen. Bovendien zal de wind om een uur of negen 's avonds af moeten nemen volgens de voorspelling. Wat wel wat zorgen baart is dat de voorspelde golfhoogte veel te optimistisch is. Waar er een gemiddelde golfhoogte van 1,2 meter is voorspeld zien wij toch echt een ander beeld. Regelmatig golven van

meer dan 3 meter. Floris en ik besluiten Garbrand te vragen hoe hij zich voelt en of hij zich goed genoeg voelt om door te gaan of dat hij wil omkeren en laten daar onze beslissing van afhangen. Garbrand geeft aan dat hij weliswaar last heeft van zeeziekte, maar zich goed genoeg voelt om door te gaan.

Om zo min mogelijk last te hebben gaat hij aan het roer en vervolgen we onze weg.

Tot dan hebben we nog steeds met een gereefd grootzeil gezield. Maar zodra Garbrand aan het roer staat neemt de wind verder toe en wordt het steeds moeilijker de boot in de hand te houden. We besluiten het grootzeil weg te nemen en alleen op de fok door te gaan. Het valt nog niet mee het grootzeil te strijken in zo'n zee, maar na wat worstelen terwijl de zeeën over het voordek spoelen en de buiskap z'n naam waar maakt, krijgen we het zeil opgebonden en de giek mooi strak op z'n plaats. Nu laat de boot zich gelukkig weer goed zeilen ondanks de steeds hoger wordende golven.

Lawaai

Een tijdje gaan we zo door tot we plotseling een enorm gebonk door de boot horen. Aan dek klinkt het alsof de wc deur keihard staat te klapperen, maar het is niet goed te duiden. Een paar tellen later komt Peter gealarmeerd uit z'n kooi gekropen en roept waar we in hemelsnaam mee bezig zijn? Wij roepen terug dat het van binnenkomt, want daar komt het geluid vandaan. Floris die op dat moment bij de kaartentafel met de navigatie bezig is hoort het gebonk natuurlijk ook en hoort het geluid vanaf het vooronder komen. 'Is het niet het anker?' roept hij.

Omdat Garbrand aan het roer staat en de rest onderdeks is gesp ik mezelf aan de lifeline en kruip naar het voordek dat met iedere golf een meter of twee omhoog en omlaag gaat. Iedere

keer als we een golf induiken komt het buiswater omhoog spuiten en rolt over het voordek tot aan de buiskap. Omdat ik de seals van m'n zeiljas niet goed heb dichtgemaakt spuit het buiswater recht de mouw in. Bij de ankerkist aangekomen zie ik dat de ankerketting door de verhaalkam aan stuurboord hangt en het anker zelf overboord hangt en bij iedere golf met een klap tegen de huid knalt. Het anker zelf hangt zo diep dat ik niet precies kan zien hoeveel ketting ik moet ophalen om het anker weer binnen te krijgen.

Handwerk

Ik besluit weer naar achteren te kruipen om de lierhendel te halen om het anker omhoog te lieren. Als ik vervolgens weer op het voordek zit maak ik de ankerbak open en zet het deksel vast aan de zeereling. Peter heeft twee jaar geleden laten zien hoe de ankerlier werkt, maar als ik de ketting eromheen leg en de lier draai, draait deze rond zonder ook maar iets te doen. Misschien weet ik niet meer goed hoe het ding werkt? Ook het feit dat de ketting door de verhaalkam ligt maakt het niet makkelijk het anker omhoog te lieren, dus ik druk de lierhendel in een hoek van de ankerbak en kijk of er beweging zit in de ketting als ik die met de hand probeer binnen te halen. Gelukkig blijkt dat zo te zijn. Ik kan de ketting telkens enkele centimeters naar binnen krijgen en op het moment dat het anker boven water komt is de meeste weerstand van het langsstromende water weg en til ik het anker in de ankerbak.

Het anker hangt normaal gesproken over de boeg en er is niet genoeg ruimte in de ankerbak om het anker te bergen. Ik haal een van de fenders uit de bak en probeer het deksel te sluiten, maar dat gaat nog niet omdat de ankerketting niet goed ligt. Eerst moet ik van de fender en de lierhendel af, dus weer langs de lifeline naar achteren, met fender en lierhendel deze keer. Nog een laatste keer naar voren om de ketting goed te leggen en het deksel te vergrendelen.

Weer terug in de kuip merk ik dat ik behoorlijk nat ben geworden en intussen ook behoorlijk ziek. Ik ga naar binnen om iets droogs aan te trekken en ben net op tijd om de puts te grijpen. Floris en Garbrand blijven aan dek en verder doen zich gelukkig geen incidenten meer voor.

Later op de avond neemt de wind volgens verwachting af en komt ook Peter weer bovendeks, zodat we weer een normaal wachtschema kunnen gaan draaien. Peter en ik nemen de wacht over. De wind neemt steeds verder af en we denken er al over het grootzeil weer bij te gaan zetten, maar ten oosten van ons ligt nog een wolkenband die een stevige bui doet vermoeden, dus we wachten heel even af. Gelukkig maar, want als de wolkenband vlakbij is wakkert de wind binnen een minuut aan tot meer dan 24 knopen. De bui trekt over en binnen een half uur is het zo rustig dat we alle zeilen ongereefd bijgezet kunnen worden.

Inmiddels zijn we bij de Gabbard windfarm en langzaam maar zeker valt de wind helemaal weg en zetten we de motor bij.

Aan het eind van onze wacht zijn we al een flink eind richting Felixstowe. Een paar uurtjes later wordt ik wakker gemaakt, omdat we al zo goed als op de Orwell zijn. Rustig varen we naar Woolverstone Marina, waar we aan de buitenpier aanmeren. Alles opgeruimd, ontbijten, douchen en alle zout uit de natte spullen spoelen en dan naar bed om even bij te slapen.

Floris Boele Het zeegat uit bij het Slijkgat, lastig maar goed te doen. Er loopt een leuke wind, zeg kracht 3-4 en we maken goede voortgang. Op 40 mijl uit de kust gaat het veel ruiger dan verwacht en als navigator stel ik voor terug te gaan naar de kust en de volgende dag over te steken. De schipper en metgezellin Nelly zijn al zeeziek voordat de reis goed en wel begonnen is. Geen goed begin. We besluiten toch om door te gaan omdat de zeegang en de voordewindse koers richting kust ook niet alles is. Dit met goedvinden van de schipper die aangeeft nog wel te functioneren. We blijven gaan, aan de wind. Met toeneemende wind wordt het met het uur onaangener. Garbrand, zeuntje, doch ervaren zeiler, blijft sturen en doet dat een lange tijd. Dan wordt wacht gewisseld, Johan aan dek, Garbrand gaat slapen. Johan voelt zich katterig, geen goed teken. Een derde zeezieke kondigt zich aan, we zien wel. Koers gaat goed en gestaag richting de Shipwash-boei. De oversteek van de grote vaarroute verloopt probleemloos. Bij Shipwash komt Garbrand weer uit de kooi, hij voelt zich ook katterig. Een vierde man zeeziek, het wordt er niet beter op. Garbrand gaat weer aan het roer en knapt behoorlijk op. Kaakjes, banaan en water houden ons op de been. Bij Shipwash wordt de wind minder en laten de zeezieken zich weer zien. Johan als eerste komt ook weer opdagen, hij neemt over van Garbrand en gedrieën gaat het verder. Peter laat zich ook zien, controleert de koers tevreden. Motorzeilend gaan we naar Harwich en de river Orwell op. 's Ochtends vroeg meren we aan in de Marina en gaan eerst maar eens slapen. Een dagje uitrusten hoort er ook bij.

Dinsdag 28 mei en verder..

Floris Boele Volgende dag gaan we richting Ramsgate, wind goed, zonnetje, ruim-voordewindse koers, kruisend voor de wind naar Ramsgate, eitse vergeleken met de oversteek. We zijn vroeg weggegaan en zijn vroeg over, niet zo verwonderlijk. Ons eerste plan, om buitenom te gaan, laten we varen, We hebben een gunstige koers door het Fishermans gat. We hebben een prima zeildag gehad.

Een middag Ramsgate doet ons goed en de volgende dag gaan we richting Chatham. Rekening houdend met stroom vertrekken we laat. Dat komt ons op een stroom tegen wind effect te staan in het Princess Channel. De wind loopt behoorlijk op, maar nu is iedereen ingeslingerd en zijn er geen zeezieken. Tegen het eind van de middag zijn we in de haven. Weer een prima zeildag gehad.

Na het festijn van het Captainsdinner bij de Italiaan, gaan we de volgende dag richting huis, richting Roompot. In de sluis liggen we samen met Scylla en wat anderen en gaan we de rivier op. Daar blijkt dat Scylla een gebroken gaskabel heeft. Ze besluiten door te gaan en onderweg te repareren met hulp van Peter via de marifoon. De inventiviteit van de dames kent geen grenzen en het lukt een provisorische gaskabel te construeren. Het gas is te bedienen via een openstaand raampje in de kuip. Het voldoet goed. Samen met Lyra passeren we de geschutbunkers op de Red Sands. We vragen Philip om foto's te maken van de Kolibri als we hen dicht naderen. Geen goed idee. Inhalen kunnen we vergeten als Philip zich met de zeilvoering bemoeit en al gauw is Lyra uit het zicht verdwenen. De overtocht verloopt goed en zie: in de Roompotsluis liggen we weer bij elkaar. Eind goed, al goed.

TOCHTVERSLAG

Eugénie
Nottebohm

Op stap met Giulia in de Azoren

Voor wie ze niet kent zijn de Azoren een mooie aanrader. Elk eiland heeft iets anders te bieden. En tegelijk hebben ze een gemeenschappelijke deler want op alle eilanden zijn de mensen bijzonder lief en gastvrij. Op naar de Azoren!

Winter

Een hele opluchting. Overwinteren in Terceira is me erg meegevallen. Ik was bang dat de deining de trossen zou laten breken tijdens de winterstormen. De Azorianen hebben me uitgelegd hoe dit te vermijden, en hun tips waren goud waard. Giulia heeft moeiteloos de winter in het water overleefd.

Voor mijzelf was het ook fijn om een groot deel van de winter aan boord te verblijven. Ik heb de lokale mensen beter leren kennen, mijn Portugees is flink verbeterd en ik heb goede vrienden gemaakt. Ik ben ook dikwijls met mijn penselen en aquarellen op stap geweest en heb de schatten van Terceira mogen ontdekken.

Terceira

Wat mij opviel was de architectuur van de gebouwen op het eiland. Ze hebben op vele plekken de traditionele huizen behouden, en Angra do Heroísmo is een pracht van een stad. De oprichting dateert van de 15de eeuw en door de bescherming die de Monte Brasil aan de baai biedt, was de stad lange tijd een welkome stop op de terugkeer van Amerika. De stad kende een rijke bloei en dat zie je aan de vele sierlijke gebouwen. Het culturele erfgoed bloeit ook in

tal van feesten met traditionele voorstellingen. Twee topmomenten zijn Carnaval en de Sanjoaninas. Tijdens carnaval kan je in elk dorp een theaterstuk bijwonen. Tot laat in de nacht trakteert de ene groep na de andere je op parodieën op de actualiteit. In juni wordt 10 dagen lang Sint Jan (Sanjoaninas) gevierd, met stoeten, concerten en wedstrijden. De nachten zijn dan wel heel kort!

Algar do Carvão, een oude "lava tube", is mijn lievelingsplek. De kleuren van de rotsen vormen een mozaïek. Het westen van het eiland met haar ruwe vulkanische rotsen biedt mooie tafereelen als de wind hard waait en hoge golven tegen de rotsen beuken. En een zonsondergang op São Jorge en Graciosa is een bijzondere ervaring.

Vorbereiding

Bij het eerste goede weer was het tijd om Terceira te verlaten. Ik begon met een 3 uur lange trainingstocht heen en terug, tot Praia da Vitória, aan de oostkant van het eiland. En hoewel ik met 4 knopen wind vertrok, ben ik toch met 25 knopen wind aangekomen. De sterke wind is een typische lokaal effect, veroorzaakt door de hoge bergen en landtongen. Op de terugkeer was ik er beter op voorbereid, en heb ik een ruime koers rond Punta das Contendas gevaren. Ik

Zonsondergang op Graciosa vanuit de vuurtoren van Serreta, Terceira

voelde me weer fit om de volgende stap te zetten, naar São Jorge, 48 mijl tot Velas. Na een gezellige afscheidsborrel op de steiger heb ik Giulia, en vooral mezelf, op deze langere tocht voorbereid.

Een perfecte dag

Noordoosten wind met 10-15 knopen voor een ZW tot W koers, en een relatief vlakke oceaan waren de ideale omstandigheden. De Code S – mijn nieuwe assymetrische spi op de furler, zo genoemd door Pete Sanders – heeft zijn nut bewezen. Ik was er een beetje bang voor, moet ik eerlijk zeggen. Maar zeilen met een Code S ging vanzelf, en we hebben zo toch tot 5 à 6 knopen over het water gehaald met 10 knopen wind. De oceaan was genadig dit keer. We kregen niet de gekruiste korte golven boven de Seamounts (onderwater-bergtoppen) te verduren. Het bleef bewogen maar niets in vergelijking met mijn najaarstocht, waar we golven van 3 à 4 meter over de boeg en zij kregen. Een topper was het zicht op São Jorge en Pico. De kleuren waren ronduit magnifiek! Het leek alsof ik langs een oneindig lang schilderij zeilde.

Constante wind, zonder hevige valwinden en in de perfecte richting, maakten het heel fijn zeilen in het kanaal tussen Pico en São Jorge. Het grootzeil pas in de havenkom laten zakken en het warme welkom van het uiterst vriendelijke marina personeel sloten mijn perfecte dag helemaal af.

São Jorge

Ik had gehoord dat São Jorge een mooi eiland was. En terecht! Hier zijn vooral de natuur en landschappen uitzonderlijk mooi. Ik had het geluk om de Pico de Esperança te beklimmen bij goed weer. Op de top zie je alle eilanden van de Centrale groep in een 360° zicht: Graciosa, Terceira, Pico – met haar majestueuze vulkaan – Faial, en São Jorge. Deze ervaring voelt heel bijzonder. Het geeft een echt gevoel van overwinning. De Fajã's zijn ook spectaculair. Het zijn kleine vlakten aan de voet van adembenemende kliffen die ontstaan zijn door aardverschuivingen of vulkaanuitbarstingen. Ze lijken piepklein en kwetsbaar naast die reuzen. Het mooiste is om je met de taxi naar de top te laten rijden, en daarna op eigen houtje naar beneden te wandelen. Je vertrekt vaak

Mijn zicht vanuit de kuip in Angra do Heroísmo

in de mist of wolven en je wandelt door de bossen tot aan de oceaan. In de lente ruikt het naar voorjaarsbloemen. Het contrast tussen de stilte van de bossen van tijd tot tijd onderbroken door vogelzang en de ruige golven die de kiezels heen en weer laten schuren, is bijzonder. Zo'n wandeling is een hele fijne ervaring. Aan de zuidkant is het zicht op de vulkaan Pico een hele belevenis, zeker als je de top ziet. Ik word stil van landschappen met rode windmolens, boven op zwarte rotsen en diepblauw water, met de majestueuze berg als achtergrond.

Goed toeven

Dankzij medezeilers heb ik de Santa Barbara kerk in barok en rococo stijl in Manadas ontdekt, één van de oudste kerken van de Azoren. Een echte aanrader. Om mijn twee weken af te sluiten ben ik met medezeilers naar de Sardinhas geweest. Ter gelegenheid van Sint Jan wordt eerst een processie gehouden en nadien nodigen de stadsmensen alle bewoners uit op een maaltijd met sardientjes, brood en wijn. Iedereen babbelt en lacht terwijl men voor het eten aanschuift. Voor je beseft sta je voor een tafel gezellig te eten en te keuvelen. En José, de havenmeester, is in heel de Azoren bekend, zo bezorgd is hij dat iedereen het in zijn marina goed heeft. Het is je zeker gelukt, José!

Fajã de Santo Cristo, São Jorge

Weervenster

Van São Jorge wilde ik helemaal tot Flores zeilen. Een week lang heb ik de weervoorspellingen in de gaten gehouden, totdat er een goed weervenster was. Uiteindelijk ben ik vroeg in de ochtend met noordwesten wind uit Velas vertrokken. Pas toen Giulia uit de schaduw van het eiland was, kreeg ik de verwachte wind. Ik voelde me zo blij! We haalden tot 7,5 knopen snelheid over de grond. De wind bleef constant in kracht en ruimte naar het noorden en nadien noordoosten. Giulia deed het schitterend. Haar kapitein een beetje minder want ik werd zeeziek op gekruiste golven. Dat is eigenlijk moeilijk te vermijden omdat je door de Mid Atlantic ridge, een onderwater bergketen, moet varen. De bergtoppen zijn dan relatief kort onder het wateroppervlak en zorgen voor rafelingen. En de residuele deining komt meestal ook uit een andere richting dan de wind. Bovendien vertrek ik vaak direct na een front, juist omdat er nadien meestal niet genoeg wind is. Om beter te kunnen zeilen neem ik de ongemakken erbij. En van die ongemakken heb ik ook geleerd: zodra de zee wat vlakker was, heb ik een rif gestoken. Giulia is dan wat stabiel en comfortabeler. Da's heel belangrijk: ik kan slapen en zo sneller recupereren. Ik was ook blij met mijn AIS die me twee keer waarschuwde voor andere zeilboten. Als er geen boot in de buurt was sliep ik een uur. Anders wachtte ik totdat de boten voorbij waren. Gelukkig is dat alleen in het begin van de nacht gebeurd. De nacht verliep zo voorspoedig dat we vroeg in de ochtend nog maar 20 mijl af hoefden te leggen. 144 mijl van Velas naar Flores in 26u, voor Giulia en mij een hele prestatie!

Santa Barbara, Manadas, São Jorge

Terug op Flores

Het is altijd bijzonder om koers te zetten naar een plek waar ik 6 maanden gewoond heb, waar vrienden je trossen aannemen en je trakteren een warme welkomstkuffel. Flores ken ik en toch val ik elke keer opnieuw voor de charme van het eiland, met haar majestueuze landschappen met kliffen die in de oceaan eindigen, weelderige bossen, en klaterende watervallen. Omdat

Rocha dos Bordões met hortensias, Flores

ik dit jaar vroeger in het seizoen kwam, schitterde het eiland nog mooier met alle hortensia's in bloei. Ik had vrienden uitgenodigd om mee rond het eiland te zeilen. Het is een bijzondere ervaring om Flores vanuit de zee te ontdekken. Hoewel ik vaker uitgebreide wandelingen heb gemaakt en het eiland relatief goed ken, ziet het er toch helemaal anders uit vanaf het water. Vooral de geologische vormen en watervallen zijn heel goed te zien vanaf zee. Alsof je de hele dag door een schilderij zeilt...

Zicht op Pico vanuit Manadas, São Jorge

Lion Sails

Kats - Zeeland

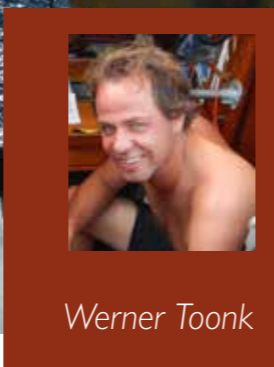

Met onze zeilen vaart u
vooraan in kwaliteit

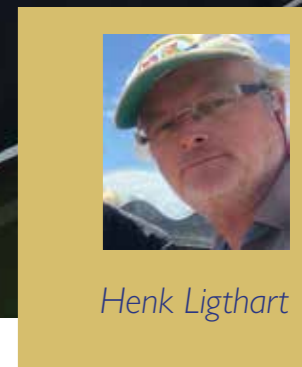
Zeilmakerij Lion Sails Holland BV
 Veerhaven 1 b
 4485 PL Kats

Telefoon: 0113 - 600 291
 E-mail: info@lionsails.nl

www.lionsails.nl

Werner Toonk

Henk Ligthart

Karma van staal:

Enkele reis naar het eind van de wereld

Na afloop van onze ALV op 9 april hield Werner Toonk bij ons in de Trafalgar Pub voor een boeiende presentatie over zijn zeilavontuur naar Nieuw Zeeland. Vanaf 4 september ligt zijn boek Karma van Staal, Enkele reis naar het eind van de wereld in de winkel. De redactie wist voor deze Zeezeilen alvast een sneak preview te krijgen die we graag met jullie delen (zie pag. 51)

Op 44-jarige leeftijd laat Werner alles en iedereen achter zich en doet waar veel zeilers van dromen: de tros los gooien en een verre reis maken. Daar waar de meeste zeilers ervoor kiezen om zich te laten meevoeren door comfortabele passaatwinden, gaat Werner door de Zuidelijke Oceaan. Mooie dingen hoeven niet makkelijk te zijn, is zijn motto.

Net zoals de VOC-schepen in de zeventiende eeuw naar Indonesië voeren, gaat de reis van Werner via de Canarische

Eilanden, Kaap Verdië, Brazilië en Kaap de Goede Hoop. Onderweg maakt hij tussenstops op afgelegen eilanden als het idyllische Fernando de Noronha, bekend van de Volvo Ocean Race, en Tristan da Cunha, het meest afgelegen bewoonde eiland ter wereld.

In Zuid-Afrika gaat hij op bezoek bij oud collega's, en moet wachten tot een orkaan op de Indische Oceaan is uitgeraasd. Dan begint de oversteek naar Australië, samen met de Spaanse opstapper Jorge en de Zuid Afrikaanse Terry. En dan zit 'ie net na het passeren van de lastige Agulhasstroom aan lij op de bank ...

Werner schrijft zoals we hem hebben zien spreken: korte zinnen, beeldend en hoog tempo. Het effect is dat je als lezer het gevoel hebt mee te varen. Door die Zuidelijke Oceaan en over de Tasmanzee naar Nieuw Zeeland. Uitgeverij

Hollandia noemt het een krachtig nieuw deel in de reisverhalen-serie en daar lijkt niets te veel mee gezegd.

Meer lezen? Ren naar de boekhandel of bestel online. Het boek telt 272 pagina's en zo'n veertig kleurenfoto's die de reis illustreren.

Karma van Staal
Uitgeverij Hollandia
ISBN 978 90 641 0693 4
€ 18,99

Wat? Ga je de Dommelaer verkopen?

Hoezo dan!

Sinds kort staat de boot van Henk & Sylvia Ligthart te koop. Dat is verrassend, want deze mensen stoppen heel veel liefde in hun stalen Koopmans 33. Ze zijn alle vakanties en heel veel weekenden op of bij de boot te vinden, zomer én winter. Waarom zet je dan zo'n fijn schip te koop?

"Wees niet ongerust, we zullen niet snel 'bootloos' worden", aldus Henk. "De reden dat we deze stap nemen is niet omdat we van de Dommelaer af willen. Integendeel, het zal moeite kosten om er afstand van te doen. Sinds dat we deze boot in 2014 kochten is het helemaal 'ons schip' geworden. En zoals iedereen heeft kunnen zien hebben we heel veel gedaan om haar in topconditie te brengen voor het zeezeilen.

En juist dát heeft ons steeds meer geprikkeld om nog een stap verder te gaan, namelijk het maken van een lange zeilreis. Een reis van minimaal één of meerdere jaren, waarbij we richting de Carib zouden willen en mogelijk verder. Met de Dommelaer zou dat kunnen. Maar om als 60+ers langere tijd aan boord te 'wonen' missen we dan toch wel wat leef- en berguimte. Daarom willen we op zoek gaan naar een schip dat net wat groter is, bijvoorbeeld een Breehorn 37 of iets in die richting. We hebben een voorliefde voor degelijke, klassiek gelijnde schepen. Als de Dommelaer een maatje groter was geweest hoefden we niet te twijfelen".

Sylvia: "Voor mij is wat meer binnenruimte heel belangrijk. Als we straks ergens in het buitenland liggen vind ik het heel leuk als onze kinderen of vrienden een weekje kunnen overkomen en we daar dan ook de ruimte voor hebben. Ook wil ik graag stahoogte tot aan het voorschip, een wat ruimere slaaphut met berguimte en het liefst een kombuis in u-vorm, waar je stevig kunt staan als je op zee wilt koken".

"Een vaste vertrekdatum is er nog niet. Verkoop en aankoop gaat de nodige tijd kosten en ook het goed leren kennen van een ander schip kost tijd. Er zal ongetwijfeld ook weer een klusperiode aanbreken. Voorlopig zeilen we nog in de buurt en zijn we ook graag actief met en voor PZV Zeezeilen".

Alle informatie over de Dommelaer kun je vinden op: <https://www.dommelaer.nl/koopmans-33-te-koop/>

Caroline en Marc Evers

Bonne Four

Een aantal van jullie hebben Marc en ik al mogen ontmoeten tijdens de PZV inslingertocht naar Cadzand in mei jongstleden. Met "oude rot" en hockeymaatje Arjen de Bruin als navigator aan boord voeren we zelfs als nummer 2 de haven binnen! Een gezellig en succesvol eerste zeilweekend op zee.

Onze boot, een Dufour Classic 38, heeft momenteel nog Hellevoetsluis als thuishaven. Maar na 14 jaar lidmaatschap bij de WvH willen we nu wel eens een ander vaargebied en dat wordt Zeeland/Sint Annaland. Het blijft voorlopig vooral weekendjes zeilen, aangezien we beiden druk zijn met ons textielbedrijf (www.eelabels.com) in Heeze waar we ook wonen. We hebben vier volwassen kinderen van 21 t/m 27 jaar die allemaal nog graag meezeilen als werk of studie het toelaten. Zelfs huisweekendjes vinden op de Bonne Four plaats.

Het Noorden lokt

Onze zomervakanties brengen we meestal ook aan boord door. Niets is fijner dan onthaasten op het water. Dat was destijds ook een belangrijke reden waarom we onze boot kochten. Even afstand nemen van dagelijkse besognes. Onze vaarbestemmingen tot nu toe waren België, Engeland en Frankrijk. We hebben zelfs eersterangs gelegen in Londen tijdens de Olympische Spelen. Maar het Noorden lokte al een tijdje. De afstand naar de Oostzee is echter lang dus bedachten we om ons schip dit jaar met goede vrienden te delen. Op zaterdag 29 juni zijn we met een 4-koppige bemanning vanuit jachtwerf Yagra in

Hellevoetsluis vertrokken. Want na een stormachtig weekend bleek de antenne boven aan de mast verdwenen te zijn. En het is toch wel zo safe om met een goedwerkende AIS en marifoon de zee op te gaan. Gelukkig was die reparatie tijdig afgerond en konden we, weliswaar zonder wind, het Slijkgat uit. We hoopten na het oversteken van de Nieuwe Waterweg de zeilen te kunnen hijsen maar dat moest toch even wat sneller omdat onze motor nou net daar uitviel. Dan is het wel een veilig gevoel om een rolgenua en een technaut aan boord te hebben. Snel de handpomp van het bijbootje uit de dieseltank weer terug te blazen. En dat bleek de juiste keuze.

Na 32 uur varen en 200 mijl verder lagen we veilig in de haven van het Duitse Waddeneiland Norderney. En wat

hadden we zin in de pastamaaltijd van Joost of eigenlijk van Imke :). Omdat het toch ook een beetje vakantie is, zijn we de volgende dag fietsen gaan huren om het eiland te verkennen. Het lokale bier is daar zeker een aanrader. En niet te vergeten: we konden nu kaas kopen want dat was thuis in de koelkast blijven liggen. Kaas is onmisbaar op onze boot! Dinsdagochtend 2 juli 9.30 vertrokken we met het idee om bij doortijd de Elbe in te varen. Maar dat was toch een beetje een misrekening en wat duurt het dan lang voordat je bij Cuxhaven bent!

Flinke rollers

Opstapper Joost stelde voor om in de haven van Norderney al te reven en dat vonden we allemaal een goed idee. Aan de wind zeilend met 20-25 knopen was het 2e rif in het zeil zeker geen overbodige maatregel.

Na een dag windkracht 6-7 op zee (toen lagen we nog in de haven van Norderney) verwachtten we wel een behoorlijke deining. En de rollers waren inderdaad niet mals. Vooral in het ondiepe deel tussen de boeien bij het eiland voelde het niet lekker. Maar ja, je zit toch met een beetje tijdsdruk dus we voeren door. In ploegjes van twee, 3 uur op 3 uur af, hebben we elkaar afgelost. De praatjes waren beduidend minder die dag.

Toen Arjen aangaf dat we nog 60 mijl moesten voordat we bij de ingang van de Elbe waren dacht ik wel even g..... maar dat bleek gelukkig een foutje te zijn.

Heel bijzonder om zo kronkelend op zee richting Cuxhaven te varen. In het donker was het daarna een beetje zoeken naar de sluis richting Brunsbüttel.

En dan, snel een plekje direct aan de linkerkant zoeken want we waren moe en aan ons bedje toe. Onderweg hadden we al versgebakken pannenkoeken gegeten.

Rust in het kanaal

Woensdagochtend 8.00 startklaar voor de dagtocht door het kanaal. Een heel gevarieerd landschap met af en toe een groot vrachtschip passerend. Voldoende tijd dus om de boot te poetsen, wat boekjes te lezen, diesel te tanken en de proviand te verorberen want daar kom je op ruige zee toch niet aan toe. Het borreluur lasten we ook maar wat vroeger in.

Grappig dat je hier links van de sluis, uitgaande naar de Oostzee, moet betalen via een geldautomaat. Niemand die in de sluis verder checkt of je wel echt hebt betaald. Het is even wennen dat aanleggen met zo'n drijvend vlonder. Je moet echt even van boord omdat er alleen ringen zijn om je vast te leggen.

Vakantiegevoel

Eenmaal door de sluis kwam het echte vakantiegevoel. Prachtig weer, een mooie baai waar kleine zeilbootjes wedstrijdjes aan het varen waren en leuke kleine strandjes met die typische rieten strandstoelen. Op advies van Arjen leggen we de boot in de haven van La Boe. Joost blijft aan boord als wij 3'en door onze jongste zoon Hubert donderdagmiddag worden opgehaald. Een leuk badplaatsje voor Joost om de tijd te doden totdat zijn crew aan boord stapt voor twee weken.

Zondag 21 juli lossen we hen weer af om vervolgens zelf 2 weken in Denemarken te gaan varen. Veel te kort natuurlijk maar we voelen ons al heel gezegend dat we dit samen zo kunnen doen.

ZEEZEILVERENIGING
voor schippers & opstappers
www.pzv-zeezeilen.nl

ZEEZEILVERENIGING
voor schippers & opstappers
www.pzv-zeezeilen.nl

We bieden een scala aan activiteiten georganiseerd voor en door zeilers waarbij van elkaar leren, respect, gelijkwaardigheid en verantwoordelijkheid belangrijke waarden zijn. De kosten dragen we gezamenlijk, waarbij opstappers een kleine vergoeding per dag afdragen aan de schippers. Tegenover dit kooiengeld biedt de schipper een veilig schip en gezellige gastvrijheid.

PZV is een actieve zeezeilvereniging met toegevoegde waarde op inhoud (educatie), uitdaging en sociaal element. Hecht en laagdrempelig, maar niet vrijblijvend. Kleinschalig en bourgondisch, maar wel serieus gericht op zeewaardigheid en overdracht van kennis en ervaringen door samen met gelijkgestemden op pad te gaan.

PZV is overal en voor iedereen. Vanuit elke haven, met of zonder boot, geen verplicht (duur) cursusprogramma. PZV staat open voor jouw wensen en initiatieven en lokt je de haven uit: Zeilen op zee? Dat doe je met PZV!

Iets voor jou? Klik op www.pzv-zeezeilen.nl en laat je meeslepen....

ZEILEN OP ZEE? Dat doe je met PZV!

Velen zullen het herkennen. Een passie voor zeilen, op je eigen boot of op een gehuurd schip, en je wilt een stapje verder. Je hoort de meest fantastische verhalen binnen je eigen thuishaven of leest ze in de media, en vraagt je af of je ook niet klaar bent voor grotere avonturen. Misschien vind je dat lastig met je eigen (beperkte) bemanning. Of je twijfelt of je boot dit wel aankan. Wellicht wil je eerst meer ervaring opdoen. Maar het avontuur lonkt.

Bij PZV Zeezeilvereniging herkennen we die hang naar avontuur en naar de zee. Zeewaardigheid en van elkaar leren staan centraal binnen onze gezellige, open en flexibele vereniging. Al bijna 35 jaar doen we niet anders. En we dagen jou uit om met ons nieuwe avonturen aan te gaan!

PZV Zeezeilvereniging is een vereniging voor schippers en opstappers met een passie voor zeezeilen. Het is een club van actieve en sportieve zeezeilers die zich richt op het vergroten en overdragen van nautische kennis en vaardigheden. Daarbij is veiligheid essentieel en saamhorigheid een vanzelfsprekende voorwaarde.

PZV-leden beschikken over de basiskennis en -vaardigheden van het zeilen en bouwen dit uit door zich voortdurend verder te ontwikkelen op alle deelgebieden van het zeezeilen. Dat doen we door het hele jaar door naast zeilactiviteiten ook cursussen, trainingen en lezingen te organiseren, gericht op het verhogen van de zeewaardigheid en het zeemanschap: manoeuvreren, navigeren, veiligheid, communicatie, techniek en (over)leven op zee. En, ook al ligt onze vloot verspreid over havens in Zeeland en aan het IJsselmeer, we verloochenen onze Brabantse roots (oorspronkelijk ontstaan vanuit Philips) niet: ons thuis-honk blijft de oergezellige Trafalgar Pub in Eindhoven, en die sfeer nemen we mee naar alle binnen- en buitenlandse havens die we tijdens onze activiteiten aandoen.

ZEEZEILVERENIGING
voor schippers & opstappers
www.pzv-zeezeilen.nl

Sfeer maken we overall

Samen op avontuur

Gezelligheid in de kuip

Schroefinspectie doe je samen

Schroefinspectie doe je samen

Samen op avontuur

Gezelligheid in de kuip

Sfeer maken we overall

ZEEZEILVERENIGING
voor schippers & opstappers
www.pzv-zeezeilen.nl

nemen we mee naar alle binnen- en buitenlandse havens die we tijdens onze activiteiten aandoen.

PZV-leden beschikken over de basiskennis en -vaardigheden van het zeilen en bouwen dit uit door zich voortdurend verder te ontwikkelen op alle deelgebieden van het zeezeilen. Dat doen we door het hele jaar door naast zeilactiviteiten ook cursussen, trainingen en lezingen te organiseren, gericht op het verhogen van de zeewaardigheid en het zeemanschap: manoeuvreren, navigeren, veiligheid, communicatie, techniek en (over)leven op zee. En, ook al ligt onze vloot verspreid over havens in Zeeland en aan het IJsselmeer, we verloochenen onze Brabantse roots (oorspronkelijk ontstaan vanuit Philips) niet: ons thuis-honk blijft de oergezellige Trafalgar Pub in Eindhoven, en die sfeer

PZV Zeezeilvereniging is een vereniging voor schippers en opstappers met een passie voor zeezeilen. Het is een club van actieve en sportieve zeezeilers die zich richt op het vergroten en overdragen van nautische kennis en vaardigheden. Daarbij is veiligheid essentieel en saamhorigheid een vanzelfsprekende voorwaarde.

ZEILEN OP ZEE?

Dat doe je met PZV!

We bieden een scala aan activiteiten georganiseerd voor en door zeilers waarbij van elkaar leren, respect, gelijkwaardigheid en verantwoordelijkheid belangrijke waarden zijn. De kosten dragen we gezamenlijk, waarbij opstappers een kleine vergoeding per dag afdragen aan de schippers. Tegenover dit kooiengeld biedt de schipper een veilig schip en gezellige gastvrijheid.

PZV is een actieve zeezeilvereniging met toegevoegde waarde op inhoud (educatie), uitdaging en sociaal element. Hecht en laagdrempelig, maar niet vrijblijvend. Kleinschalig en bourgondisch, maar wel serieus gericht op zeewaardigheid en overdracht van kennis en ervaringen door samen met gelijkgestemden op pad te gaan.

PZV is overal en voor iedereen. Van uit elke haven, met of zonder boot, geen verplicht (duur) cursusprogramma. PZV staat open voor jouw wensen en initiatieven en lokt je de haven uit. Zeilen op zee? Dat doe je met PZV!

Iets voor jou? Kijk op www.pzv-zeezeilen.nl en laat je meeslepen....

Velen zullen het herkennen. Een passie voor zeilen, op je eigen boot of op een gehuurd schip, en je wilt een stapje verder. Je hoort de meest fantastische verhalen binnen je eigen thuishaven of leest ze in de media, en vraagt je af of je ook niet klaar bent voor grotere avonturen. Misschien vind je dat lastig met je eigen (beperkte) bemanning. Of je twijfelt of je boot dit wel aankan. Wellicht wil je eerst meer ervaring opdoen. Maar het avontuur lonkt.

Bij PZV Zeezeilvereniging herkennen we die hang naar avontuur en naar de zee. Zeewaardigheid en van elkaar leren staan centraal binnen onze gezellige, open en flexibele vereniging. Al bijna 35 jaar doen we niet anders. En we dagen jou uit om met ons nieuwe avonturen aan te gaan!

ZEEZEILVERENIGING
voor schippers & opstappers
www.pzv-zeezeilen.nl

ZEEZEILVERENIGING
voor schippers & opstappers
www.pzv-zeezeilen.nl

Henk Ligthart

La semaine du Golfe du Morbihan

De Dommelaer kon dit jaar niet meedoen met de Ramsgate. Ze lag stilletjes in de haven van Colijnsplaat, terwijl Henk & Sylvia zo'n 850 kilometer verderop een ander avontuur beleefden. Zij reden met een trailer achter de auto naar de Golfe du Morbihan in Zuid-Bretagne. Op de trailer een klassiek gelijnde houten boot van 4.50 meter, de Odenbach genaamd. De boot werd gebouwd door Henk's maatje Hans van der Zanden. Hij won er in 2016 de 'Amateur Boot Bouw Award' mee op de Hiswa.

La semaine du Golfe du Morbihan is een ongekend spektakel met klassieke schepen, van groot tot klein. Gedurende de Hemelvaartweek worden er diverse flottieljes gevaren. In elke flottielje vind je schepen van min of meer dezelfde grootte. Elke dag een mooie tocht van het ene pittoreske haventje naar het andere. Er wordt gezeild, geroeid en er is ook een flottielje met klassieke motorschepen. Meer dan duizend boten tegelijkertijd op het getijdewater van de Golfe du Morbihan. Met bijzondere schepen, zoals de 'Pen Duick', de legendarische boot van Eric Tabarly. Een spectaculair gezicht.

De week heeft ook een Nederlands tintje, dankzij de aanwezigheid van enkele indrukwekkende schepen, zoals de 3-master 'Oosterschelde', tweemasters 'Iris' en 'Morgenster' en ook het motor-stoomschip de 'Hydrograaf' (de échte Sinterklaasboot).

Op dinsdagavond 19 november zal Henk, samen met zijn maat Hans, een pub-presentatie houden over dit bijzondere evenement. Zet maar vast in je agenda!

Manfred en Manuela
Paradiek

Dancing Queen 2e in Scheveningen500

Vlak voor deze Zeezeilen naar de drukker ging ontvingen we bericht dat de Dancing Queen niet alleen de 'line honours' haalde door als eerste in St Malo binnen te lopen, maar ook nog eens de 2e prijs pakte in de Scheveningen500 Rally. Een prachtige prestatie van Sander van Eijkern, Arjen de Bruin, Ruud Heezemans en Giel Hansen! Meer over hoe ze 'm dat geflikt hebben in de volgende Zeezeilen....

Een stukje zee op aarde,

the adventure begins.....

De meest prachtige zeilverhalen van PZV leden komen voorbij in ons clubblad, veelal aangevuld met de mooiste ankerplekjes. Ook wij delen graag en met regelmaat onze zeilervaringen met jullie, maar zelden noemen wij ankerplekjes. Wij zijn niet zo van het ankeren. Laten we dit keer toch eens stil staan bij een bijzonder ankerplekje van ons, waarbij onze snAbb gewoon aangemeerd ligt in de haven. Speciaal voor alle bourgondische zeilers onder ons.

Voor de wat korte tochten zijn wij liefhebbers van de Waddenzee en de bijbehorende eilanden. En degene die ons beter kennen, kennen onze andere passie naast het zeilen: genieten van lekker eten met een wijntje. We zijn altijd op zoek naar bijzondere restaurants op de plaatsen waar wij komen. Midden in het dorp West Terschelling ligt een van onze lievelingsplekje, wat ons betreft een stukje zee op aarde.

Al ruim vijftien jaar bezoeken wij bijna jaarlijks één of meerdere malen Terschelling en zo'n tien jaar geleden kwamen wij uit bij "De Zee" in West Terschelling. De uitbaters Lammert en Anne-Marie hadden net de deuren geopend van dit klein knus restaurantje op de Boomstraat. Zelf beschrijven ze het restaurant als: "The adventure begins". Het is hun passie. Zelf wonen ze boven de zaak met hun zoontje (toendertijd, inmiddels een zoon). Juist omdat het niet al te groot is, heeft de gastvrouw Anne-Marie tijd voor al haar gasten. Naast de ambiance is er een mooie menukaart. Ze kiezen hoofdzakelijk voor streekproducten van hun eigen eiland en maken graag gebruik van een originele Italiaanse houtoven bij de bereiding ervan. En dit tegen een eerlijke prijs.

Het zou mooi zijn, als ons initiatief van een culinaire ankerplek wordt aangevuld met jullie ervaringen van leuke restaurantjes. En voor diegene die nog eens op West Terschelling komen het advies – onthaasten & uitwaaien - oude landkaarten van verre oorden - back tot he basics - DE ZEE.

Oscar Binder

Wedstrijdzeilen

Zaterdag 22 juni om 8.30 uur lag de Sunshine 4, een Dehler 36, samen met 15 andere boten in de sluis bij Stellendam. Aan boord zijn Ab, Paul en ik. Na de sluis stappen Pieter-Bas, Klaas en (nog een) Paul op voor een dag wedstrijdzeilen op zee. Ab Pasman is de eigenaar en schipper van Sunshine 4. Enige jaren geleden was Ab voorzitter van PZV.

Het is prachtig zeilweer, 20 graden helder zonnig en 3-4 Bft is de voorspelling. We hebben een heel ervaren team met 3 vijftigplussers en 3 zeventigplussers; ons gemiddelde is zelfs bijna 65 jaar.

Het startschot klinkt om 9.40 uur. We hebben een super start, we zijn als eerste weg en we liggen voorop.

Er doen echter een paar grote en snelle jongens mee, die ons weldra inhalen. Er is wat verwarring als we twijfelen of de eerste ton aan stuurboord moet worden gelaten. We moeten het Slijkgat respecteren maar weten niet of die ton bij het Slijkgat hoort... Het kost ons 1 plekje. Na enige tijd gaan we ruimer varen en gaat de spinnaker erop. We lopen een prima snelheid. Op de boot hangen diverse tabellen, welke snelheid we moeten varen bij welke windsterkte en koers. Onze targetspeed is zoals vanouds goed en we kunnen twee snellere boten goed bijhouden.

Verkeerd gegokt?

Bij SG, onze benedenton, moeten we een lang tegenstrooms kruisrak in naar de Hinder. Aan de wind loopt Sunshine 4 bij 5-6 knopen wind altijd goed en weldra halen we de 2 boten voor ons in. We lopen sneller en hoger. Dan moeten we kiezen. Rechts in het kruisrak blijven en

kiezen voor minder stroom of kiezen voor links en hopen dat de wind draait naar Noord. We kiezen voor het eerste, omdat onze weerbericht die draaiing pas over 3 uur heeft voorspelt.

Het blijkt de verkeerde keuze. De wind draait eerder en wel met bijna 40 graden. De boten aan de linkerkant profiteren enorm en we zakken af naar een 7e plek. Gelukkig is het nog een lang end richting lichtplatform Goeree. We zetten de achtervolging in en halen weldra de eerste boot weer in. De wind trekt wat aan naar 18 knopen en we gaan met een knik in de schoot lekker hard, tot soms wel meer dan 9 knopen. We komen langzaam dichterbij de J109 voor ons. Een kleine 3 mijl voor de fi-

nish halen we hem eindelijk in. Onder spinnaker finishen we en die moet er snel af voordat we op de dijk lopen. Het gaat allemaal goed en het was een prachtige zeildag. Op rating wordt team Sunshine 4 uiteindelijk 4e.

Leerzaam

Ik denk dat de meeste toerzeilers die wedstrijdzeilers zien als een stelletje fanatiekelingen die per sé sneller willen varen dan een andere boot. Toch kan ik iedere toerzeiler aanraden om eens met een aantal andere zeilers samen op je eigen boot of een andere boot wedstrijden te gaan zeilen.

Als je wedstrijd zeilt, dan doe je dat vaak met een flinke bemanning. De taken

worden verdeeld. En als je jouw taak niet goed doet, dan vertellen de anderen jou al snel hoe je het beter kunt doen. Zo worden wedstrijdzeilers dus betere zeiltrimmers, betere navigator/tacticus, betere stuurmannen of betere voordekkers. De spinnaker hijsen en strijken met 20 knopen wind, dat doen de meeste wedstrijdzeilers zonder enige twijfel. Dan moet je dus wel precies weten wat je doet.

Na de wedstrijd evalueren wij bijna altijd, wat er goed en vooral wat er fout ging.

Van af en toe een wedstrijd zeilen wordt je een betere zeiler. Ik doe dat al vele jaren en kan het iedereen aanraden. Je kunt team Sunshine 4 volgen op Facebook: Sunshine 4

Mariëlle de Groot

Mentor gezocht m/v

Drie lange dagen en twee donkere nachten non-stop doorzeilen met drie kleine kinderen aan boord. Dat bedenkt je zelf niet. Dat deden we, omdat we een mentor hadden die ons uit onze comfortzone duwde.

Intakeformulier

De eerste keer op zee voeren we mee naar Engeland op het schip van onze mentor. Ik wil ervaren hoe het is om op zee te zijn, noteerde ik op het intakeformulier. Ik stond met het zweet in mijn handen toen hij doodleuk opmerkte: 'Zullen we dan nu maar direct oversteken naar Engeland?' Een nachtje er over slapen? Niks ervan. Ik kon niet meer terug. 18 uren lang, waarvan het merendeel zeeziek, zijn best oncomfortabel. Een glas whiskey bij aankomst in de morgen maakte veel goed.

Een dag stormzeilen met windkracht 9 op het schip van onze mentor rekte mijn grens nog verder op. Ik heb genoten van het geweld. Daar begon mijn liefde voor de zee. Het jaar daarop voeren we met diezelfde mentor in een groep mee naar Engeland. Nadat we een vastzittend zeil hadden gered en binnen de puinhopen opgeruimd hadden van een lekkend dekluis, waren we klaar voor het echte werk.

Piketpaal

Willen jullie in korte dagtochten terug naar Nederland of steken we in een keer over naar Scheveningen? Ook in dit geval werd de piketpaal vooraf gezet. Midden in de nacht wachtte onze mentor ons op in Scheveningen na een tocht van bijna 23 uur. Als laatste van de groep liepen we Scheveningen binnen, maar wat waren we apetrots op wat we bereikt hadden.

Met deze ervaringen in onze achterzak durfden we het vervolgens zelf aan om die drie dagen en twee nachten door te varen. Bijzonder oncomfortabel, maar onvergetelijk.

Magie

De magie gebeurt buiten je comfortzone. Het is alleen eng om uit diezelfde comfortzone te stappen. Het helpt als je iemand hebt die snapt waarmee je bezig bent. Iemand die veel ervaring heeft in wat jij wilt leren en die je over je grenzen laat stappen. Op een verantwoorde manier, zodat je niet in paniek raakt. Iemand die je een sleepje naar de volgende haven biedt, als je vastloopt. Zodat je daarna vol vertrouwen zelf weer door kan gaan.

Leer van elkaar

Ik raad iedere onervaren zeezeiler die nieuwe ervaringen op wil doen, aan om een mentor te zoeken. Dat leert een stuk sneller dan zelf het wiel uitvinden. Bij PZV lopen voldoende ervaren rotten rond. Bovendien is een aantal van hen ook nog goede zee-leermeester (of heeft het in zich om dat te worden). Dat maakt PZV zo bijzonder! Stap daarom aan boord als opstapper of kom naar het Stoere Verhalen Weekend. Je hoeft immers niet alle stormen op zee zelf meegevoerd te hebben. Je kunt ook leren wat je moet doen als je de stoere verhalen aanhoort van iemand die al in die storm heeft gezeten.

Marja Snoeijen

Navigators Trophy 2019: Arjen de Bruin

Sinds 1990 wordt deze wisseltrofee tijdens de Ramsgate tocht met enig ceremonieel, en vergezeld van een uitgebreide motivatie, uitgereikt. Was de prijs eerst bedoeld voor aankomende navigatoren, voor het stimuleren van navigatieve vaardigheden, in de loop der jaren is het accent verschoven naar een waardering voor grote verdiensten voor de PZV. De Navigator's Trophy is uitgegroeid tot een instituut en het is een grote eer deze te ontvangen. De winnaar wordt (al dan niet op voordracht) door het bestuur aangewezen. Tijdens het Captain's Dinner in Chatham werd de Navigator's Trophy door voorzitter Marja Snoeijen uitgereikt.

Zoals elk jaar stond het bestuur weer voor een lastige keuze. Velen hebben zich nautisch onderscheiden, of zich verdienstelijk gemaakt voor PZV. Er is natuurlijk ook een aantal oudgedienden die de trofee misschien voor een tweede keer verdient, en ook is er genoeg aanstormend talent binnen de vereniging! De één is zichtbaarder en meer op voorgrond dan de ander, maar elke vorm van ledeninzet is voor PZV ontzettend belangrijk. Het PZV-bestuur wil dan ook graag mensen die zich al langere tijd bijna continu, of met grote regelmaat, inzetten voor de club binden en belonen. De Navigators Trophy wordt gezien als de kroon op iemands 'carrière' binnen de club. En wie verdient die erkenning meer, dan

- iemand die zich in de loop der jaren - zonder op de voorgrond te willen dringen - keer op keer heeft bewezen als zeiler en als (club)mens;

- al heel lang actief zeiler en PZV-lid sinds 2012;
- een zeeman die je kunt vertrouwen en waarop je in alle opzichten op kunt bouwen;
- een handige vent met technisch inzicht, die een ander graag helpt;
- niet te flauw is om, toen er voor de Ramsgate tocht onvoldoende boten waren, met geleende boot Livnara en bemanning naar de overkant te varen;
- altijd vrolijk, een rasechte en kundige zeezeiler, handig, actief om dingen te doen en op te pakken;
- aan boord en aan de wal een fijne en gezellige maat, die een goede hap, bier, wijn en whisky weet te waarderen;
- iemand die zich actief inzet in commissies zoals de Ramsgate en het Lustrum, en voor de organisatie van PZV-activiteiten;
- en iemand die een graag geziene opstapper is bij races en zomertochten,
- en een groot fan lijkt te zijn van Abba!

We hebben het natuurlijk over Arjen de Bruin.

Arjen kwam binnen via Jan Otten, een goede bekende van de Lions Club en eerder trotse ontvanger van deze Navigators Trophy. Arjen heeft veel met Jan gevaren maar intussen heeft hij een heel eigen plekje, een niet meer weg te denken plekje in de club verworven. Een zeer gewaardeerd clublid en een sociaal mens, die niet alleen aan boord, maar ook als lid van bijvoorbeeld de Ramsgate commissie en als organisator van activiteiten steeds weer zijn steentje bijdraagt. Actief en toch ook op de achtergrond. We hebben als bestuur gemeend dat Arjen deze trofee, geheel opgepoetst en gerenoveerd door voorganger Henri Boetzkes, van harte heeft verdiend. Gefeliciteerd namens het bestuur en niet te vergeten van Jan Otten.

Henk Ligthart

Even de Engelse kust aantikken

Vader en zoon weekend: retourtje Roompot - Southwold

We (Tjeerd en ik) hadden het al een tijdje in de planning staan: een vader-zoon weekend zeezeilen. Een jaar eerder zeilden we samen al eens op en neer naar Pin Mill, dit jaar zouden we de bestemming laten afhangen van de windrichting.

Plannen en rekenen

Op woensdagavond 12 juni reden we naar Colijnsplaat, met het idee om op donderdag te vertrekken. Er stond een wind uit het zuiden, ideaal voor een retourtje Southwold. Dat betekent dan wel goed plannen, omdat je Southwold het liefst in het laatste uurtje van de vloed wilt aanlopen. We hadden berekend dat we dan op donderdagmiddag rond 15.00 door de Roompotsluis moesten. Maar: de windverwachting voor de nacht van donderdag op vrijdag was 6 met uitschieters naar 8 Beaufort. Niet zo lekker om daarmee te vertrekken. Later zou de wind gaan afnemen.

Dus eerst maar 's naar Zierikzee, waar we toch moesten zijn om brandstof te tanken. Nog een keer op Windy gekeken en ook het weerbericht van Ziltmeteo (door Henk Huizinga) gecheckt. Daarop besloten we het vertrek uit te stellen tot de volgende ochtend. Nog mooi tijd voor een maaltje spareribs bij café De Banjaard.

Strakke oversteek langs ankergebied

Vrijdagochtend 03.15 uur voeren we uit Zierikzee weg en om 05.15 uur waren we door de sluis. Voordeel: je vaart de hele 85 mijl naar Southwold in daglicht.

Ik had mijn route vanuit de Roompot in één rechte lijn naar Southwold uitgezet. Dat betekent dat je vanuit Zeeland niet het gebruikelijk TSS oversteekt bij de boei NHR-SE. In plaats daarvan vaar je vlak langs het ankergebied / Europlatform, richting de boei NHR. Schepen kunnen daar van alle kanten komen, maar varen langzaam. Of deze oversteek is toegestaan wist ik niet zeker. Op mijn Facebookbericht in PZV-leden waar ik om raad vroeg, bleef het ook vrij stil. Misschien ben ik, met al die obstakels en routes in het Kanaal, niet de enige die soms twijfelt.

Het marifoon blokkanaal is Traffic Center Steenbank, VHF64:

- "Traffic Center Steenbank, hier zeiljacht Dommelaer, over?"
- "zeiljacht Dommelaer, Traffic Center Steenbank, over?"
- "Traffic Center Steenbank, goedmorgen. Wij willen vanuit de Roompot over de middelbank richting boei NHR, op weg naar Southwold. Is dat toegestaan?"
- "Dommelaer, dat is prima. Goede reis en blijft u uitluisteren op kanaal 64"
- "begrepen, dank u wel, Dommelaer, uit"

Daarmee was het dus duidelijk dat we geen omweg hoefden te maken.

Loodsen komen en gaan

Langs het ankergebied varen heeft nóg een voordeel: er is van alles te zien. Schepen die aankomen en vertrekken en de

loodsdiensten die daar druk in de weer zijn. We voren dicht langs de Loodsboot Pollux. Deze fungeert als 'hub' voor de tender-loodsboten die de loodsen op schepen afzetten en weer oppikken. De presentatie die we vorige winter in de pub hadden over het loodswezen kwam weer helemaal terug. Echt leuk dat je dan wat meer weet van wat er allemaal plaatsvindt op en rond zo'n loodsboot.

Hoewel we toch een aantal uren de motor moesten bijzetten om op tijd bij Southwold te zijn, was het een heerlijke tocht en lagen we die vrijdagavond om 21.00 aan de steiger voor het havenkantoor. Direct naar de 'Harbour Inn' voor een paar pinten en een pubmaaltijd.

Doel bereikt

De volgende dag door het karakteristieke badplaatsje Southwold geslenterd en uiteraard fish & chips genuttigd, om daarna ook nog een biertje bij The Red Lion te nemen. Vroeg in de avond nog even een tukkie doen en om 22.00 uur gingen de touwtjes weer los voor de terugtocht. Er stond een stevige wind, 5 tot 6 Beaufort, maar gelukkig nog steeds Zuid. Gedurende de nacht werd de wind minder, dus motor maar weer bij.

Op zondagmiddag 14.00 uur waren we weer terug in Colijnsplaat. Moe maar voldaan. Geen Ramsgate mee kunnen varen, maar toch de Engelse oostkust aangetikt. Tjakka!

Hans Kampers

Even voorstellen

Mijn naam is Anniek van Eijkern en ik zal mij even kort voorstellen. Ik ben 23 en op dit moment mijn master Quantitative Finance aan het afronden in Amsterdam, waar ik ook woon, samen met twee huisgenootjes. Naast verscheidene zeilkampen in Bruinisse ben ik vroeger altijd mee gaan zeilen met mijn ouders naar onder andere België en Engeland.

In 2018 ben ik voor het eerst met de PZV mee geweest, namelijk met de Ramsgate op de boot van mijn vader, de Dancing Queen. Dit is mij goed bevallen en daarom ben ik ook dit jaar mee gegaan en bovendien lid geworden van de vereniging.

Zeilen in de Middellandse Zee

Samen met mijn echtgenote Margareth en onze hond Ruby, brengen wij sinds een aantal jaren ongeveer 6 maanden per jaar door op onze boot op de Middellandse Zee, met als thuishaven Port Camargue aan de Golf van Lyon. Margareth vindt het 'wel leuk', vooral als we stilliggen en onze 'Yachthound' Rubytheflafoat geniet ook met volle teugen (even geen dummies of wild retrieven..).

Jarenlang hebben we gezeild vanuit de thuishaven bij de WSV Herkingen, met de beide dochters. Uiteindelijk hebben we na de verkoop van 'de zaak', een andere boot in Zuid Frankrijk gekocht, met de bedoeling die na één seizoen weer terug te varen naar Nederland. Maar toen we op 4 januari 2001 in het zonnetje zaten, in korte broek en T-shirt met een glaasje wijn en stukje kaas, veranderde dat plan. 'Dan maar niet elk weekend naar de boot.....'

We stappen nu begin april aan boord en gaan dan bakboord uit richting Corsica/Italië. In de zomer zijn we thuis (te heet en vooral te druk). Half augustus terug tot eind oktober, stuurboord uit naar Spanje/Balearen. In de winter gaan we graag naar onze drijvende 'caravan', waar we (meestal in de zon) aangename weken doorbrengen met onze kennissen op de steiger. Het kan slechter...

Nu eens Franse kust

Dit najaar gaan we niet stuurboord uit, maar terug richting Saint-Tropez (kijken naar Les Voiles de Saint-Tropez) en verder. Het is er deze zomer door omstandigheden niet van gekomen en sinds we vorig jaar die vreselijke stormen hebben gehad, denken we dat de Franse Zuidkust wat veiliger is dan de Golf van Lyon en de kust van Spanje.

Zeilen doen we in onze Oyster49 PH van 1994. Ik zeg 'we', maar ik vaar de boot feitelijk alleen. De boot is namelijk makkelijk alleen te zeilen en Margareth is niet zo'n zeiler als ik. Dat is niet erg en we zoeken de balans zodat we samen aan onze trekken komen en het voor beiden leuk blijft.

Waarom lid worden van PZV?

Welnu, in onze Herkingen-tijd hoorden we de nodige enthousiaste verhalen over de PZV-tochten van toen en

ik dacht dat je bij Philips moest werken om er lid van te zijn. Toen ik afgelopen winter ontdekte dat dat niet het geval (meer?) is en ik het heel leuk vind om in de wintermaanden iets te doen in een omgeving waar zeilers elkaar ontmoeten, haakte ik in, toen ik op FB een aankondiging zag over een film. Het onderwerp van die film STYX is actueel wanneer je op de Med vaart. Ik kan dus in het zeilseizoen geen actieve bijdrage leveren, maar in de winter hoop ik wel deel te kunnen nemen aan eventuele activiteiten.

Of, als dat een optie is, misschien een keertje wat vertellen over onze zeilactiviteiten op de Middellandse Zee.

Koop nu je touwwerk online met 10% korting voor PZV leden

Groot assortiment kwaliteitslijnen
Snelle levering en gratis boven 50 euro
Deskundig advies met onze lijnenwijzer
Laagste prijsgarantie
Exclusief: ontwerp je eigen lijn

PZV kortingscode is "PZV461450"

020-4196412 info@lijnenspecialist.nl

**VAKMANSCHAP
ONTMOET
TECHNOLOGIE**

Kom langs en laat u overtuigen hoe wij de beste zeilen voor u en uw boot maken.

Brieltjenspolder 24 - 4921 PJ Made
0162 68 23 16 - www.insails.com

TOCHTVERSLAG

Theo Bouwman

'SMR' revisited!

Terwijl we met de Si Esta, onze Dartsailer 30, onderweg zijn naar Zeeland, komt een redactie-appje binnen. 'Waar zit iedereen?' Plichtsgetrouw stuur ik een appje terug. 'Op weg naar Zeeland!' 'Buitenom?' vraagt Annemieke. 'SMR!' antwoord ik.

Alom vraagtekens. Wat betekent SMR? Afkortingsgrap gelukt, Staande Mast Route natuurlijk! Peter heeft het door. Op dat moment zijn we net aangekomen in Haarlem en liggen bijna naast de molen en restaurant Zuidam, een aanrader. Er varen bootjes van alle afmetingen en soorten langs. Er wordt ook door groepen gepeddeld of in rubberbootjes geroeid. Bijna alle sloepjes hebben muziek aan boord. Hard of bescheiden. Op sommige sloepen harde beat en er wordt op diverse boten gedanst. Kortom Hollandse gezelligheid.

In konvooi

Wij hebben gekozen voor de Staande Mast Route via Haarlem (overdag), maar je kan ook 's nachts door Amsterdam. Ook dat kan een feest zijn. Zeker als de kroegen nog open zijn of wanneer het warm is en iedereen buiten zit. En al helemaal als Nederland een voetbalwedstrijd speelt op een WK aan de andere kant van de wereld! Je vaart dan in konvooi met meerdere scheepjes, soms zelfs meer dan tien, door de bruggen vanaf het IJ naar het Nieuwe Meer. Een meefietsende brugwachter opent een brug, alle scheepjes er door, brug dicht en op naar de volgende brug of uiteindelijk de sluis.

Onthaasten

De Staande Mast Route loopt van Delfzijl naar Willemstad, door Groningen en Friesland, over het IJsselmeer en via Amsterdam of Haarlem door de Hollanden naar Dordrecht. Met diverse varianten. Zoals na Haarlem via Leiden naar Gouda en Dordrecht. De Kaag over in plaats van de Braasem! En ook niet onbelangrijk, heel veel hindernissen. Spoorbruggen en gewone bruggen, hefbruggen en sluisen, waarvan sommige maar beperkt draaien omdat het passages zijn met belangrijke wegen en sporen. Berucht zijn Gouda, Sassenheim, Dordrecht, Schiphol, Alblasterdam, etc. Sommigen zetten de motor voluit om tijdig bij de volgende moeilijke passage te zijn. Dan wordt het jakkeren met stress. En dat doen wij dus meestal niet.

Mooi

Wel gaan we vanuit Stavoren snel naar Enkhuizen, maar daar liggen we een dag (beetje ongunstige harde wind) en bezoeken we het Zuiderzee Museum. We hebben altijd naast dat Openluchtmuseum gelegen in de Compagnieshaven, maar zijn er nooit geweest. Zeer interessant! Op naar Amsterdam, daar liggen we een dagje en we fietsen over de IJsselmeerdijk naar Volendam. En de kids komen op bezoek.

Mooier

In Haarlem liggen we een dagje en we fietsen door de duinen naar Parnassia. Haarlem is een prachtige stad en dat geldt ook voor Leiden. Drie jaar geleden hebben we die route gekozen en dat is ons goed bevallen. Ook hier leggen we de boot aan in het centrum van de stad. Sinds drie jaar is er ook een aquaduct bijgekomen in die route via Leiden. Scheelt weer tijd. Net na de spoorbrug bij Gouda is een klein verenigingshaventje, vanwaar je snel in het centrum van weer een mooie stad bent.

Mooist

Maar nog unieker is een klein haventje tussen Alphen aan de Rijn en Gouda, in Boskoop. Die haven, van WV de Gouwe, steekt meters uit boven het landschap van rechthoekige lapjes land tussen slootjes, met vooral veel teelt van planten.

Geduld beloond

Na Gouda krijg je de sluis naar de Hollandse IJssel en ga je slingerend langs Moordrecht en Ouderkerk aan de IJssel tot

aan Krimpen aan de IJssel. Een mooi tochtje. Met een beetje gunstige wind is dit goed te bezeilen zonder bruggen, maar we moeten wel even goed op de stroom letten, want die gaat vanaf Gouda en verder naar het zuiden een stevige rol spelen. Bij Alblasterdam ligt een antieke brug die regelmatig het nieuws haalt met allerlei problemen. Wij zouden er net onderdoor kunnen bij gunstig tij, maar door de beroepsvaart op de Lek staan er vaak golven. Dus wachten we maar even op een knobbelige rivier zonder hangplek. En dan ben je al in Dordrecht, toch echt een stad om niet zomaar te passeren want het heeft een zeer karakteristieke binnenstad! En voor je het weet zit je daarna, vaak ook weer zeilend op de Dordse Kil en Hollandsdiep in Willemstad, ook weer zo'n plaatje met zijn bolwerk en witte molen.

De moraal van dit verhaal is natuurlijk, dat 'buitenom' zeilen wel sneller is en ook leuk, maar je weet niet wat je mist!

Oscar Binder

De Dodecanesos in Griekenland: een gebied voor echte zeilers

Begin juli heb ik samen met mijn nieuwe partner een week een Bavaria 40 gecharterd vanaf Kos in Griekenland. Ik heb veel ervaring met het huren van zeilboten onder andere in Kroatië en Zuid Frankrijk.

De Dodecanesos is een prachtige ervaring. Vooral omdat het er niet erg druk is. Waarschijnlijk mijden veel toeristen nog dit gebied vanwege de vluchtelingencrisis van 2 jaar geleden. Er is bij iedere leuke taverna of terras nog wel een tafeltje vrij.

De Dodecanesos is een ruig zeilgebied voor gevorderde zeilers. De afstanden tussen eilanden, baaitjes en haventjes zijn er flink, vaak minimaal 20 Nm en dan over open en diep water. Tochten van 35 Nm zijn soms noodzakelijk. In de zomer waait er vrijwel dagelijks de Meltemi. Dat is een wind uit het noorden of noordwesten die aantrekt rond een uur of drie en tot 's avonds zeven uur flink kan doortrekken tot 6 of 8 Bft. Aanleggen doet men vrijwel overal op eigen anker.

Het vertrek

De aankomst bij het charterkantoor is relaxter dan ik gewend ben in Kroatië.

Boodschappen bestel je in een supermarkt en die worden naar je boot gebracht. Bij het uitvaren meld je dat via de marifoon en je kunt assistentie krijgen van een rubberboot. Best handig als de Meltemi waait.

Dag 1: van Kos naar Nisyros

Meteen krijgen we een lekker windje van 4-6 Bft. Nisyros is echter bezeild met een knik in de schoot. Met een leukere snelheid komen we snel dichterbij. We leggen aan in de haven van Palos. Nisyros is een vulkaaneiland. 's Middag gaan we met een quad naar de vulkaan kijken en daarna via een stenen bergpad via Mandraki, de hoofdstad, terug naar Palos. Een leuk detail: de haven van Palos heeft water en elektriciteit en is helemaal gratis. We blijven toch Nederlanders.

Dag 2: Nisyros – Tilos (Eristou bay)

Ik hou ervan om in een baai voor an-

ker te liggen. Met de rubberboot naar de kant. Zwemmen op een strand met weinig mensen. Een glaasje drinken op een terras bij het hotel, daarna eten aan boord en de volgende morgen vroeg het anker ophalen, want er staat een lange tocht voor de boeg: 35 Nm naar Symi.

Dag 3: Tilos – Symi harbour

De wind varieert vandaag van lekker als we wegvaren tot te weinig tot best veel. Na een uurtje of zeven komen we aan in Symi Harbour. Het is een leuk stadje, waar Turkse, Griekse en andere jetset met hun motorjachten, tweemasters en grote zeiljachten aanmeren. Er zijn luxe winkels en restaurants. Er worden natuurspunzen verkocht. 's Middags gaan we even zwemmen en zonnen op zo'n jetset strandje en 's avonds eten bij een lokale taverna. We komen er achter dat ondanks onze ventilators op de Bavaria het slapen in dit mondaine stadje nauwelijks gaat vanwege de enorme hitte.

Dag 4: Symi– Alimia Bay

Heel vroeg hebben we vis gekocht op de lokale vismarkt. Als we echter willen wegvaren, ontdekken we dat onze overbuurman zijn anker over het onze heeft gedropt. Altijd weer een leuke oefening, maar met 10 minuten vertraging kunnen we vertrekken. De wind is vandaag wisselend. En omdat we 30 Nm gaan varen willen we de vaart erin houden. We hebben dus deels gezeild met motor erbij. Om 4 uur arriveren we in een baai op het verlaten eiland Alimia bij Chalki. Als na een half uur de enige andere zeilboot de baai verlaat, zijn we er helemaal alleen: prachtig. De huizen zijn er meer dan 20 jaar geleden allemaal verlaten.

De enige inwoners van dit eiland zijn nog een paar geiten. Het voelt geweldig. We genieten van onze vis met pasta en kijken daarna lang naar sterren en satellieten op het voordek met een glaasje ouzo. Wat kan het leven mooi zijn.

Dag 5: Alimia bay – Nisyros

Het plan was om de volgende dag naar Lividia te gaan op Tilos. De weersvoorspellingen voor vrijdag zijn echter pittig: NW 6 -7 en uitschieters

naar 8. Niet bepaald een windje om tegenin te moeten kruisen en we moeten wel pal noord. Ik besluit dus om vroeg te vertrekken en om 15 Nm verder door te varen naar het veel noordelijker gelegen Nisyros. Dat pakt goed uit. 's Morgens is het nog een stuk motorren, maar weldra begint het te waaien. Alles eerst ruim en later net bezeild en met 6 -7,5 knoop richting Nisyros. We doen de 35 NM in nog geen 6 uur. Morgen kunnen we nu waarschijnlijk veel ruimer terugvaren naar Kos.

De wind is inmiddels al flink aangetrokken als we moeten aanleggen. De manoeuvre met veel zijwind gaat vrijwel perfect. Wat is aanleggen met een boegschroef toch prettig. Vlak na ons komt een Oostenrijks jacht aan dat, omdat de haven inmiddels vol is, voor anker gaat voor het naastgelegen strandje. Even later loopt ze bij 35 knopen wind aan de grond en moeten de plaatselijke vissers en taverna-eigenaren uitkomst bieden om het jacht te redden.

Dag 6: Nisyros – Kos

De terugtocht lijkt rustig te beginnen. Met 15 – 25 knopen halve wind loopt de boot lekker op een half groot zeil en driekwart genua. Na een mijl of 3 lopen we echter voor het eerst uit het roer bij een vlag van boven de 30 knopen. Ik besluit dat we toch maar de zwemvesten aan gaan trekken en zeil te minderen. Omdat de wind iets meer tegen draait en de boot af en toe hard op de golven stuit zet ik de motor bij. De wind loopt op tot 30 – 35 knopen en een enkele uitschieter van boven de 40 knopen. De boot en de bemanning geven echter geen kick, ook niet als er flinke golven over dek en in de kuip terecht komen. Na een paar uur afzien is Kos nabij. In de haven komt er een lokale stuurman aan boord die voor je aanlegt. Bij het aanleggen in deze smalle haven met veel zijwind nemen de chartermaatschappijen blijkbaar geen risico.

Een week zeilen in de Dodecanesos was een prachtige avontuur. Zeilen in je zwemkleding met 30 graden en een verkoelend briesje blijft altijd erg prettig en hier kan dat bijna iedere dag.

Carla Peeters

Egeïsche zee - Zuidelijke Cycladen

Het is een lastige keus. Hemelvaart valt laat dit jaar en we gaan graag met de Ramsgate mee. Bovendien geeft zo laat meer kans op een aangename overtocht en de invulling van de tocht door de commissie ziet er ook goed uit. Echter, we willen dit jaar zelf langere tochten maken.

Zo vertrekt Peter al eind april naar de Johanna, die de hele winter op het Griekse eiland Leros op de kant staat, om haar tiptop in orde te maken. Even lekker alleen zijn gang kunnen gaan heeft ook zo zijn voordelen. Bovendien, ooit werd door iemand beweerd dat het onacceptabel is dat een jacht tijdens het vaarseizoen ook maar een dag aan de kant moet liggen wegens reparatie. Wij liggen op een uitstekende werf.

Een week later volg ik. Het vervoer is wel enigszins gecompliceerd, maar heen lukt het meestal om in een dag op de plaats van bestemming te komen. Wij vliegen dit jaar allebei vanaf Eindhoven naar Kos en na een busrit en een middag rondhangen in Kos stad gaat dezelfde avond nog de veerboot. Voor Peter staat een autootje klaar en hij staat mij op te wachten. Tijdens ons verblijf op de werf ruilen we de auto om voor een scooter. Aan boord koken als de boot op de kant staat en je steeds aan het werk bent is niet ideaal en op de werf is geen supermarkt of restaurantje. Dus 's avonds even weg is erg ontspannend.

Het blijkt nog wel koud voor de tijd van het jaar en we kopen allebei toch nog maar een warmere spijkerbroek. Straks op de Egeïsche Zee kan die vast ook nog wel van pas

komen. In Athene hagelt het en de wind komt ook nu al meestal uit het noorden en in Macedonië sneeuwt het nog.

Formuliertje, stempeltje, varen maar

Er is stress onder de zeilers. Er gaan geruchten dat de Cruising Tax van 2014 binnenkort eindelijk ingevoerd zal worden, maar wanneer precies en hoe is de grote vraag. 10 Mei komt de bevestiging en uiterlijk 18 mei moet je je, als je in het water ligt, geregistreerd hebben en deze 'TEPAH' betaald hebben. Wij zullen dan al in het water liggen. Het kan allemaal online. Echter ook de Grieken lukt het niet. Eindelijk 17 mei blijkt wat je precies moet doen, nl. maar 5 cijfers van je ICP registratie invullen. Bingo. Dan nog regelen dat je bank in Nederland wil betalen en kat in het bakkie. Alleen krijg je geen bevestiging. Die krijgen drukt een behulpzame Havenpolitie-man in los voor ons af als we op onze DEKPA, een ander verplicht formulier, weer een stempel krijgen. Ook wat dat betreft mogen we weer een jaar rondvaren zonder flinke boetes.

Ondertussen hebben we dan al een rondje om Leros gemaakt en zijn we klaar om aan het eerste deel van onze tocht dit jaar te beginnen. We willen eerst naar het westen van de zuidelijke Cycladen tot en met Milos - van de Venus van - en dan een lange tocht naar het westen van Kreta. Dan met vrienden langs

de kust naar het oosten. Als zij afgestapt zijn via Kassos, Kaphathos enz. naar Kos. Daar laten we de Johanna even alleen want wij gaan naar huis en onze oudste zoon gaat er een paar dagen later naartoe. Wij gaan in augustus ook weer. Hopelijk kunnen we in Kos Marina liggen, maar die houden vaak 'de boot af' vanwege de charters die een plaats kunnen opeisen. We zullen zien.

Geit op het menu

Ons eerste eiland vanaf Lakki op Leros wordt Levidha. Na een tocht van bijna 30 mijl, lekker aan de wind, want de voorspelde noordwestenwind laat ons niet in de steek. Dit eiland is bijna onbewoond, behalve door veel geiten, maar in een baai liggen moorings. Na een wandeling van een kwartier langs een vruchtbare vallei kom je bij een kleine ommuurde nederzetting met een paar huisjes en een taverna, waar we heerlijk geit eten.

Het volgende bewoonde eiland is AmorgOs. (klemtoon op OS). Een groter eiland met 2 plaatsen waar je kunt liggen. In Ay Annas op het anker en in de hoofdplaats KatOpolo aan de kade. Dit eiland heeft veel wandelpaden en zoals ze adverteren, geschikt voor backpackers. Dat klopt, maar voorlopig zien we hier vooral de oudere generatie. Ook wij maken hier een mooie wandeling omhoog naar Chora. Zoals op veel eilanden heet zo de

hoofdplaats van een eiland. Ze liggen altijd veilig en strategisch op een hoogte, onzichtbaar voor de piraten van de andere eilanden. Ook hebben de meeste eilanden een berg die Profitis Ilias heet.

In Katapolo konden we weer aan 220V liggen en - duur - water tanken en proviand inslaan. Vandaar zeilen we naar een baai van een klein eilandje. Eindelijk zijn lucht- en watertemperatuur aangenaam genoeg om een frisse duik te nemen. Met het bijbootje naar de kant.

In de krater

Vervolgens komen we in het gebied waar we heel lang geleden met de veerboten en als backpackers al eens geweest zijn. Eerst overnachten we in een baai in het zuiden van los. Aan de kant is nog niet veel te beleven. We veranderen ons plan en besluiten eerst naar Santorini (Thira) te gaan. Daar kwamen destijds in plaats van 2 uur 's middags, 's avonds om 11 uur aan in het pikkedonker. Nu varen we op ons gemak in 2 uur door de vulkaankrater. Imposant en het geeft een bijzonder gevoel.

Volgens de Pilot moet de uitbarsting verwoestender geweest zijn dan die van de Krakatau in Indonesië aan het eind van de 19de eeuw. En deze vulkaan zou nog werken! Net als trouwens die van Nysiros bij Kos. Daar is de krater bijna helemaal gevuld

met zand en kun je erin lopen, tussen hier en daar wat zwaveldampen. De natuur blijft verbazen.

Er zijn helaas in deze krater geen goede ligplaatsen. Wel liggen er knotsen van cruiseschepen voor anker en varen flinke veerboten aan en af. Aan de zuidkant van het eiland is een marina. Haast vanzelfsprekend aangelegd met een flinke subsidie van de EU. Echter voor privéjachten blijkt er geen plaats te zijn. Het is hier een komen en gaan van 'tripcats' die hier soms tot wel 20 passagiers om de paar uur 'laden en lossen'. Jammer, dus maar weer voor anker. We overwegen nog om de volgende dag te gaan rondkijken, maar gezien de drukte - volgens berichten meer rolkoffers dan in Amsterdam en de passagiers van cruiseschepen in de krater - zien we er vanaf en koesteren we onze herinneringen.

Deining door veerboten

Weer via de krater en nu grotendeels op zeil naar los stad. Daar hebben we geluk, want ondanks de drukte is er een plekje en kunnen we met een meerlijn aan de kade. Alle jachten liggen scheef want een motorboot heeft flink aan de ketting getrokken. Zo vroeg in het seizoen, eind mei, is het hier ook al een komen en gaan van veerboten. Sommige voor een 2-daagse excursie naar Santorini. Ondanks dat ze meestal rustig varen veroorzaakt de waterverplaatsing flinke deining. Zelfs zo fors dat onze loopplank die met een pin in het hekstoeltje zit met stoeltje en al de lucht in vliegt. Gelukkig hebben we dit net laten verstevigen en is er geen schade. Maar voortaan de loopplank wel hoger ophalen, zodat hij niet op de kade knalt.

Zo'n haventje is toch altijd gezellig, niet in het minst door het contact met de burens. Aparte sanitaire voorzieningen zijn er niet, dus een douche aan boord is heerlijk luxe.

Originals

De Plaka, het pleintje in Chora, is veel kleiner dan ik me herinnerde. De taverna's en de oude mannen, die hun stoel moesten bewaken anders werd die ingenomen door een toerist, zijn verdwenen. Er zijn nu barretjes, die allerlei cocktails serveren en zelfs achter een deur een disco. De sfeer tussen alle steegjes is nog altijd leuk en vanwege vroeger worden we 'originals' genoemd. Mensen hebben nu nog tijd voor een praatje. Ondertussen staat alles te wachten op de duizenden toeristen die waarschijnlijk ook deze zomer weer allemaal tegelijk zullen komen. Alles staat strak in de verf, de stranden staan vol parasols en ligstoelen en het uitstekende openbaar vervoer rijdt de zomerdienstregeling. En we zien weinig zwerfvuil. Ook hier maken we een mooie lange wandeling. Maar goed dat we genoeg water bij ons hebben want in het dorpje in het binnenland dat ons keerpunt is, is tegen elke verwachting in, niets te krijgen.

We willen weer verder en na het vullen van de watertanks, diesel tanken is niet nodig, en de nodige proviand inslaan, gaan we naar Folegandros. We willen daar weer in een baai liggen aan de zuidkant. Ik herinner me de naam uit de Britse tv-serie van heel lang geleden 'Wie betaalt de veerman'.

Ketting genoeg

Onderweg neemt de wind aardig toe. We zien de haven van het eiland wel liggen aan de oostzijde, maar besluiten toch ons plan te volgen. Er is in de baai heel veel deining, maar we vinden het te laat om nog terug te varen naar de haven. Het is allemaal niet echt aangenaam en we kunnen dus ook niet met de dinghy naar de kant, maar ja, dit hoort er ook bij. Als het maar niet te vaak is! Bij het ankeren controleren we altijd heel zorgvuldig of ons Kobra-anker zich goed ingraaft. Langzaam achteruit toerental opvoeren tot 3.000 toeren. Bijna nooit moeten we het opnieuw proberen. We hebben ook 80 meter ketting, maar zoveel geven we natuurlijk nooit uit.

De volgende morgen is de deining wel minder en we zien de mensen op het strand bukkend rondlopen. In het water zien we waarom. Een heleboel rotzooi, vooral plastic, wordt hun strand opgestuwd.

Wij gaan op weg naar het meest zuidwestelijke eiland van de Cycladen, Milos. Inderdaad van de Venus van Milos. We hebben echter nog genoeg tijd voor we in Kreta moeten zijn voor de afspraak met vrienden en gaan eerst nog in een baai ten noorden van Milos voor anker. Het water is lekker rustig, dus het is ook lekker zwemmen.

De havenplaats van Milos, Adama, ligt verscholen in een hele diepe baai. Ook dit is een vulkanisch eiland en we passeren prachtige sculpturen. Er wordt hier lavaglas of obsidian gewonnen en geëxporteerd.

Er is een hele lange kade en niet ver van de punt is nog plaats. We gooien het anker uit en varen recht achteruit naar de kant waar een buurman even helpt de landvasten vast te maken. Ziet er allemaal prima uit, maar ook hier geen sanitaire voorzieningen, wel water en elektra.

Onrust

Zaterdagavond laat, we liggen nog niet in bed, schrikken we ons rot. Een hoop deining en lawaai van boten/masten die tegen elkaar aankomen. Iedereen buiten. De paar boten nog dicht bij de punt hebben een verbogen zeereling en schade aan hun romp. Bij ons en onze beide burens lijkt het mee te vallen. Echter de volgende morgen geeft de ene buurman ons delen van de Windex en dan blijkt dat ook de windmeter verdwenen is. Het toplicht doet het nog, maar later als Peter boven in de mast poolshoogte gaat nemen blijkt de behuizing kapot. De oorzaak van die hevige deining was of een tripper die met hoge snelheid in- of uitvoer of een veerboot. Klagen of aangifte doen heeft geen zin. Het

verhaal gaat dat Grieken met grote motorjachten al eens geprocedeerd hebben zonder resultaat!

Er is een 'chandler', maar die gaat pas maandag weer open. Ze hebben geen Windex of goed toplicht, laat staan een windmeter. Eigenlijk hebben ze ook niet de goede landvasten die wij willen hebben, maar we doen het er maar mee. Straks als we even in Nederland zijn toch maar langs De Lijnenspecialist? Hoewel, op Kreta zullen ook wel 'chandler's' zijn.

Ondertussen zijn een aantal jachten al vertrokken. Een Noors jacht dat in de ruimte die ontstaan is aan de kant gaat, is al snel weer vertrokken omdat er weer even flinke deining is. Wij slaan weer water en proviand in en vertrekken naar een baai aan de zuidkant om ons op ons gemak en vooral zonder stress voor te bereiden op onze tocht van 80 mijl naar de noordwestkust van Kreta. Peter kan ik eindelijk goed de mast in lieren om het stoomlicht te vervangen. Dus dat is niet zo hoog. Volgens de planning zullen we het niet nodig hebben, want kunnen we zeilen, maar helaas de realiteit is weer eens anders.

De komende dagen bijna geen wind. Zodoende hebben we een heel rustige overtocht waarbij wij tijdens onze wacht allebei slechts 2 cruise- of vrachtschepen zien. Rond een uur of 4 's middags komen we in Rethymno aan, waar weer moorings liggen en slechts een paar bewoonde zeiljachten. We zijn toch maar niet naar Chania gegaan. Daar lig je midden in een drukke stad en de omgeving en de baai van Souda is ook oefengebied voor de Griekse marine. Maar de betere 'chandler' blijkt toch in Chania. Dus daar dan met de bus naartoe.

Over het vervolg van onze tocht langs de noordkust van Kreta een andere keer..

Hans Cheung

Kanaal 77

- We ontvingen veel vragen over het stuk in de vorige Zeezeilen over weerguru A.J. Drenth, die kanaalratten kan voorspellen. Daar blijkt toch wel behoefte aan binnen onze club. Het gaat hier natuurlijk om de illustere Arend-Jan K. Contactgegevens (inmiddels) bekend bij de redactie.
- Ook de Cyrano is gepromoveerd tot huwelijksbootje. Leo en Marijke, van harte gefeliciteerd!
- Geweldige marketing-actie van de Zuidvloot tijdens de Ramsgate. De bewakers van Thornton Wind Farm kennen de PZV nu ook.
- De PZV lijkt een club van COBB fanaten te worden - met een enkele Safire-adept. Tijd voor een nieuwe activiteit: vergelijkend warenonderzoek. Wij komen de BBQ's wel jureren....
- Hoe beland je in Dover terwijl je op weg was naar Ramsgate? Ga eens babbelen op de Scylla. Dat kunnen ze heel goed uitleggen.
- De clubgeest zit bij sommigen wel heel diep. Een hele Ramsgate mag dan wat te veel zijn, maar om je verjaardag met de clubgenoten te kunnen vieren steek je speciaal over naar Chatham.
- Op de Lyra werd, bij aankomst in muggenrijk Finland, de hele boot op zijn kop gezet; de horren waren kwijt. Toen ze eindelijk gevonden waren hebben ze drie weken geen mug meer gezien. Goeie horren!
- Tip van de Dream: begint het koord van je schroefasafdichting te druppelen? En is je afsluiter geoxideerd? Installeer een bilgepomp!
- De SunDancer heeft een vooruitkijkspiegel gemonteerd zodat de schipper tijdens lange tochten comfortabel kan blijven liggen....
- Nieuwe hobby van Henk. Krakkemikkige steigers repareren. Je moet iets als je maatje gevloerd is en je in het pittoreske Ijmuiden ligt te wachten

Ankeren in Zweden: Hallands Väderö

Ergens tussen Göteborg en København ligt een onwaarschijnlijk mooi eilandje dat de zeilers uit het gebied met liefde aanraden: Hallands Väderö. Een eiland dat al sinds de steentijd door de Vikingen wordt bezocht en twee bijzondere ankerplaatsen biedt. Zeker als u na 70 mijl varen vanuit Göteborg behoefte heeft aan een tussenstop of een overnachting.

Het is een officieel natuurreserveaat en heeft bosgebieden, geweldige granieten rotspartijen in zachte vormen zoals alleen de Zweden ze kennen, schattige zomerhuisjes en een kolonie zeehonden.

Als u hier wilt ankeren (en dat wilt u zijn er 2 ankerplekken. De eerste is aan de noordoostkant van het eiland en heet Sandhamn. Ankeren is min of meer toegestaan: Navionics en de locals zeggen van ja, de bezoekerskaart zegt nee. Aan u de keus.

Wij gaan naar het zuiden, 56°25'50.0"N 12°34'08.8"E, waar een kleine baai – Kappelhamn- ligt, beschermd door granieten armen die als slangen op en onder het water duiken. Om er te komen moet u eerst een torentje van witte stenen vinden. Die markeert de toegang van de baai. Er zijn andere openingen, maar tenzij u toevallig met een platboddem aan komt varen is er maar een toegankelijk.

De toegang van de baai bestaat uit een gang van 2 lange rotsen die net boven water uitsteken, het lijkt heel krap, maar het is goed te doen. Daarachter een baai, met rust, een geweldig uitzicht, een klein steigertje (op z'n Zweeds: anker bij de achterstevan en met het neusje naar de kant!) en een indruk om nooit meer te vergeten.

Sneak preview, Karma van staal

Karma van staal

Karma van staal

Weggekropen op de kajuitbank aan lij lees ik een geschiedkundige roman over de ondergang van de *Batavia*. Het beschrijft in detail hoe dit vlaggenschip van de VOC in 1623 na het rondenvan Kaap de Goede Hoop voor Australië op een rif loopt. Het merendeel van de opvarenden overleeft de ramp, maar onder de schipbreukelingen breekt vervolgens een ware slachting uit. Terwijl ik verdiept in mijn boek ben, zie ik dat Terry aan de hoge kant in de kombuis aan de slag gaat om lunch te maken. Het ziet er wat raar uit, meestal klauter en klim je aan boord, maar Terry lijkt te dribbelen en ze houdt zich niet vast. En dan is ze weg. Ik hoor hoe ze met een harde knal tegen het stalen hekje naast de kaartentafel landt. Het geluid dat daarop volgt, zou zo afkomstig kunnen zijn uit mijn boek, waar net weer iemands keel wordt doorgesneden. Terry kermt het uit van de pijn, met een soort gegrom en gerochel dat diep vanbinnen komt. Dat klinkt niet goed. Ze ligt achterover op de kaartentafel met haar rug tegen de stalen buis.

Hou je dan ook vast, verdorie! Ik kan het maar met moeite voor me houden. Daar zit ze nu natuurlijk niet op te wachten. Hartstikke belangrijk om de inhoud van de grab bag tot in detail met elkaar door te nemen en om geplastificeerde kaartjes te maken over wie wat doet bij *Abandon ship!* maar alles begint met zorgen voor je persoonlijke veiligheid. Daarmee gebeuren de meeste ongelukken aan boord en één zo'n onbenullig ongeluk kan de reden zijn dat we terug naar de kust moeten.

Het lukt om Terry om te draaien en zittend op de kist achter de kaartentafel te krijgen. Een half uur later ligt ze op de bank in de kajuit

terwijl ze nog steeds kermt van de pijn. Dit is niet goed. Uit de achterhut haal ik haar toilettasje met allerlei soorten pillen. Ze weet precies welke ze moet hebben en slikt de pil weg met een slok water uit haar roze drinkfles. Jorge neemt de lunch over en als de flensjes klaar zijn, voer ik Terry met kleine hapjes. Ze vergaat van de pijn maar het is onduidelijk waar het precies vandaan komt, van haar nieren, ribben of ergens anders. De pillen doen gelukkig hun werk goed en na het eten valt ze meteen in slaap. Het zweet op haar gezicht verradert hoeveel pijn ze heeft.

De wind is aangetrokken en gaat te hard voor een dubbelgereefde genua. Jorge en ik trekken onze overalls en laarzen aan en klimmen naar buiten. *Karma* ligt op één oor en de golven beuken tegen de hoge kant. Aangelijnd kruip ik naar het voordek. Eerst moet ik de dikke, dubbele schoot neerleggen en door de blokken halen. Dan kan ik terug naar de kuip om de werfkok te halen. Het duurt bijna drie kwartier voor het zeil goed op het kotterslag staat. Alles gaat moeizaam en traag en ik draai me steeds weer vast in de lifeline. Ik merk dat het lang geleden is dat ik hier op het voordek een zeil wisselde. Dat was twee maanden terug, toen we van Tristan da Cunha vertrokken.

De volgende stap is een vierde rif in het grootzeil en dat is voor het eerst. Omdat er voor dit rif geen reeflijn door de giek loopt, maak ik de lijn van het tweede rif los. Jorge houdt het roer en de giek in de gaten, en ik klim op de opbouw en maak me zo lang mogelijk om de blauwe lijn vast te maken. De derde poging lukt en vlak daarna ligt het rif erin en zitten we weer binnen. Terry ligt nog in dezelfde positie op de bank, op haar pijnlijke rug met de mond wijd open.

Henriette
Raudszus

Wikken en wegen op het Wad

zomer 2018

We liggen op Vlieland en hebben de knoop doorgehakt: We blijven in de haven. De voorspelling is 4-5, toenemend naar 6, later 8. Waarbij 'later' dus ongeveer het moment is dat we denken uiterlijk in Harlingen te zijn. We durven het niet aan. In het ergste geval gaan we maar met de veerboot terug en komen we de boot later ophalen.

Een half uur later varen we de haven uit. Het zeilt heerlijk en we maken 7.5 knopen over de grond. Op de Vliestroom zetten we op een onbezeild stuk even de motor bij (nood breekt wet) en een uur voordat de wind echt losbarst, liggen we lekker vast in Harlingen.

De eerste keer

Het is onze eerste vakantie met onze eigen boot en voor het eerst gaan we zelfstandig op het Wad. Van tevoren keken we er erg naar uit om langere tochten te maken en om dat rekenen met stroming en waterstanden eens helemaal zelf in de praktijk uit te proberen. Natuurlijk was er ook gezonde spanning – we zijn pas vier jaar geleden begonnen met zeilen en hebben in die tijd vrij snel stappen gemaakt van een open kielboot op de Zuiderplas naar onze eigen 27-voeter op het Markermeer. Allebei hebben we het zeilvirus flink te pakken en de afgelopen jaren hebben we veel gelezen, gepraat en geoefend. Nu dus het Wad op!

Spoken

Onze wens om heuse tochtplanningen te moeten maken wordt ruimschoots vervuld. Het is al september en dat betekent dat we elke dag maar één tij hebben als we

niet in het donker willen varen. Bovendien hebben we in twee weken tijd geen één dag windje 3 tot 4. We moeten dus elke keer precies het ene gaatje pakken als het nét kan en daarin ook onze grens opzoeken. We vergelijken weermodellen, houden voorspellingen tegen onze beperkte ervaring aan ('Die ene keer dat we naar Lelystad gingen en het zo tegen viel, hoeveel knopen was dat ook alweer?') en wegen af wat we van horen zeggen en veel lezen weten. Ik weet bijvoorbeeld dat wind tegen stroom 'een lelijke zee' geeft, maar over hoeveel wind en hoeveel stroom hebben we het dan? En wat vinden wij 'te lelijk'? Op het internet staat veel advies, maar pas op: 'het kan er spoken!' zag ik op het Zeilersforum ook als waarschuwing staan over het Tjeukemeer. Ook het advies om boven de 3 Bft niet het IJsselmeer op te gaan ben ik tegen gekomen. We willen geen onverstandige beslissingen nemen, maar ons ook niet onnodig bang laten maken.

2x Pollendam

In Harlingen moeten we op tijd de haven uit voor de vloeddeuren sluiten en vertrekken overhaast. Buiten nog even de looplijnen uitleggen en een rif steken. We willen uit de drukte van de vaargeul naast de Pollendam blijven en varen zonder er goed over na te denken langzaam het Kimstergat in. Voor we er erg in hebben zijn we 2 mijl verder – we hebben wind én stroom in de rug. Met de motor vol gas bij lukt het net om tegen de stroom op te kruisen en weer terug bij de Pollendam te komen.

Nieuw woord

Voor de mengeling van schaamte en trots die we voelen moet nog een woord uitgevonden worden – het zal niet de laatste keer zijn dat we het ervaren. De tweede keer dat we Harlingen verlaten hijsen we de zeilen terwijl we zachtjes de stroom dood varen op de Boontjes: wat relaxed! We genieten er extra van omdat we nu uit eigen ervaring weten waarom je het beter zo kan doen.

Goed bezig?

Tijdens de tocht naar Terschelling staat er op de Westmeep stroom tegen met een aardige wind in de rug. Dus dat bedoelen ze met 'knobbelig'. We slingeren alle kanten op en vragen ons af of we wel goed bezig zijn. Hadden we niet beter via het Schuitengat kunnen gaan? Op het toppunt van de twijfel zien we ineens twee andere zeilboten – een kleine platbodem en een 22-voeter – achter ons opduiken. Als zij dat kunnen, kunnen wij het ook! Hoewel we natuurlijk weten dat ook andere mensen stomme beslissingen kunnen nemen, geeft het veel rust om niet de enigen te zijn. We zetten een bulletalie en bommen de fok uit.

De Friesland

Een veerboot komt uit de Slenk en al onze aandacht gaat er even naar uit te controleren of we niet op ramkoers liggen. Daarbij zien we compleet de andere veerboot, de Friesland, over het hoofd, die achter ons opdoemt. Tegen de tijd dat we door hebben dat de Friesland recht op ons af komt is het eigenlijk al te laat om te reageren. Met bulletalie en boom kunnen we niet even snel het roer om gooien. Op het laatste moment wijkt de Friesland uit. Wij komen met een behoorlijke schrik vrij en knopen in onze oren dat uitkijk naar alle

kanten belangrijk is, juist als iets anders ook de aandacht vraagt. Tot zo ver die verstandige beslissingen.

Groot en avontuurlijk

Voor het eerst op eigen kiel Terschelling aanlopen is een geweldig gevoel! Een beetje zoals voor het eerst alleen naar je basisschool gaan – je bent er al vaak geweest, maar altijd gebracht door iemand anders. En nu kun je het helemaal alleen! Een soort verwondering: Ergens weet je dat het normaal is dat het daar ligt – maar toch! We voelen ons dus al heel 'groot en avontuurlijk'.

Waddenweekend?

Terwijl we een plekje in de haven zoeken, zien we ineens de snAbb liggen, wat leuk! We gaan langszij en horen dat Manfred en Manuela even een weekendje vanuit Lelystad op en neer zijn komen zeilen. Dat doet geen afbreuk aan onze trots, we wisselen verhalen uit en gaan 's avonds naar een optreden van de - op Terschelling wereldberoemde – Hessel, met 'lightshow'! Heel gezellig en zo is er toch een soort mini-PZV-Waddenweekend: het echte Waddenweekend van de week daarop wordt helaas vanwege de aangekondigde storm afgelast. Terzijde: Op de bewuste vrijdag liggen wij met de Arin-Arin geheel volgens planning wel in Makkum en hebben in de hagel de PZV-er hooggehouden met een steigerborrel. Met z'n tweeën.

Meer rekenen dan zeilen?

Na twee dagen genieten van Terschelling is het tijd voor de volgende bestemming: Vlieland. Over die tocht hebben we waarschijnlijk langer gerekend dan gevaren. We willen met de kentering bij de haven van Vlieland aankomen, want alle verhalen over de 'sjoelbak voor botjes' klonken ons toch wel spannend in de oren. Het liefst natuurlijk ook stroom mee de hele route en genoeg water onder de kiel bij de drempel. Het kan niet allemaal. We kiezen voor de kentering bij de haven. Dat betekent stroom én wind tegen in het Schuitengat, maar het waait niet hard en we vertrekken op tijd. We zijn de enige boot die uitvaart en herinneren ons wat de zeilinstructeur zei: 'Als je op het Wad als enige vertrekt, moet je altijd nog een keer narekenen.' We rekenen nóg een keer, het klopt toch echt. We kruisen tegen de stroom en komen wonderwel redelijk vooruit. Als we bijna bij de drempel zijn duiken er achter ons ineens een hele-

boel zeilboten op – op de motor. We hebben precies goed gerekend én goed gezeild. Het havenbiertje op Vlieland smaakt extra goed.

Overwinning

Waar we ons van tevoren hadden voorgesteld te zwerven, gewoon te zeilen zonder Groot Plan, voelt onze eerste Waddenvakantie soms meer als een aaneenschakeling van moeilijke keuzes. Elke avond zijn we met weersvoorspellingen, getijtabellen en stromingskaarten in de weer. 'Wanneer gooien we morgen los?' wordt vaak 'Gaan we wel of niet?' Heel vaak vragen we ons af of we te behoudend of juist overmoedig zijn. We voelen ons pubers in onze zeilontwikkeling: We kunnen al wel wat en we durven en willen ook wel, maar het ontbreekt ons nog aan ervaring om een realistische inschatting te kunnen maken. En als pubers gaan we dan maar. Misschien valt het soms tegen, maar dan hebben we dat ook weer gehad. En het gevoel van overwinning als het moeilijk was maar wel gelukt is, is geweldig. 'Daar zit je dan, met je boekenkennis', zou je misschien kunnen zeggen. Vaarbewijs gehaald, navigatieboeken gelezen, blogs en verhalen – maar als je van Terschelling naar Vlieland wilt zeilen heb je geen idee of je nu wel of niet het zee-gat over durft te steken. Maar: Wat je weet van theorie en horen zeggen geeft context aan ervaring. Hoe wind tegen stroom voelt wisten we nog niet, maar als je er voor het eerst mee zit helpt het om te weten hoe het komt. Omgekeerd helpt de ervaring de theorie te concretiseren: Dus bij 2 knopen stroom en 15 knopen wind is dit hoe 'knobbelig' voelt (en we kunnen het hebben).

Volgende zomer (red: 2019) gaan we weer – met iets meer ervaring, iets minder stress en natuurlijk weer zin om de grens een klein beetje op te schuiven.

Kees en Monique
Bink

Leergierig

Iets meer dan een jaar geleden hebben we voor zeilen gekozen, als nieuwe en toekomstige vrijetijdsbesteding. Het lijkt ons fantastisch om al varende steden en landen te verkennen. Reizen door weer en wind en wonen in de bekrompen geborgenheid van een kajuit. Elke zeezeiler heeft die keuze ooit gemaakt, dus daar is niets vreemds aan, maar wij lopen inmiddels allebei tegen de 60. Er wordt vaak beweerd dat je dan niet meer gemakkelijk nieuwe dingen leert, dus iemand die is opgegroeid met zeilen zal hierbij wellicht de wenkbrauwen fronsen. Ook wij realiseren ons dat hiervoor het nodige zal moeten gebeuren, maar dat is nu juist wat dit zo aantrekkelijk maakt.

Nieuwe dingen leren is zo ontzettend leuk en het vooruitzicht om samen te varen en ontdekken zo aantrekkelijk. Het zal ons inspireren en motiveren om de vereiste kennis en kunde te ontwikkelen en ons de moed geven om onze grenzen te verleggen. Dat hebben we onszelf het afgelopen jaar al bewezen met het behalen van onze JaZ-I en JaZ-II diploma's (Jachtzeilen, CWO red.). Hiervoor hebben we eerst veel gelezen, zijn we wanneer het maar kon met een gehuurde Valk gaan oefenen en hebben we bij Tip Top Sailing een week training genoten op een Dehler 29. En: het smaakt naar meer! De eerstvolgende stap is klein vaarbewijs I en II in dit najaar, maar bovenal het kennismaken met zeilers. Reisverslagen zijn inspirerend en leerzaam, maar interactie met zeilers voegt daar ongetwijfeld een dimensie aan toe. Vandaar dat het lidmaatschap van PZV van meet af aan in onze planning zat, alleen wilden we niet onbeslagen bij jullie aankomen...

Keuzes, keuzes...

Geheel nieuw is onze keuze niet. In de jaren 90 heeft Kees op een klein kajuitjacht kennis gemaakt met het zeilen. Met een toenmalige collega, voornamelijk op het Hollands Diep en de Bergsche Maas. We woonden toen in Strijen, in een dijkhuysje met steiger direct aan het Sas. Ook toen al dachten we aan het kopen van een zeilboot, maar toen gebeurde er iets "called life". Andere, grotere keuzes leidden tot een leven met kinderen, verbouwing en onderhoud aan een grote woonboerderij, banen met veel internationaal reizen, squash en hardlo-

pen. Zeilen verdween geheel uit zicht. Inmiddels is de rust iets terug gekeerd. De kids zijn de deur uit en brieven van onze werkgevers wijzen ons op de noodzaak om na te denken over ons pensioen. We zijn nog steeds top fit, maar het onderhoud aan de nu veel te grote boerderij zal ons uiteindelijk te veel worden. Ook onze huidige manier van vakantie vieren (op de racefiets landen verkennen vanaf een camping) zal geen tien jaar meer vol te houden zijn. Duizenden kilometers legden we af in centraal Europa, Frankrijk en Zwitserland, maar vooral in Groot Brittannië. We hebben een grote liefde voor de koude, natte leegten van Wales, The Lake District en Schotland. Aan hun kusten dromen we ervan om die ooit te rondrennen in een zeiljacht.

We kijken er naar uit!

Toegegeven, Kees is de trekker in dit streven, maar we willen heel graag dingen samen te doen. De intensiteit waarmee we dit gaan doen zal ons natuurlijk beiden moeten passen. Monique zal het zeilen en het PZV-lidmaatschap daarom wellicht anders invullen dan Kees, maar beiden zullen we onder jullie vast en zeker onze evenknieën vinden. Ons gebrek aan jarenlange ervaring is misschien moeilijk te compenseren, maar in de vereniging zullen we leren. Om ons verder te bekwamen zullen we jullie hulp en adviezen hard nodig hebben. We zien er dan ook heel erg naar uit om kennis met jullie te maken. Om jullie verhalen te horen en wellicht om aan boord met jullie het zeilen te beleven.

WELKOM IN ONZE DIGITALE WINKEL

Datema Amsterdam

- Zeekaarten
- Gasten vlaggen
- Waterkaarten/Binnenwateren
- Pilots
- Pilots Binnenwateren
- Almanakken
- Getijden en stromen
- Boeken
- Studieboeken en Studiematerialen
- Electronische navigatie
- Verrekijkers
- Navigatie instrumenten

"Datema Amsterdam voor een goed en persoonlijk advies en een veilige vaart!"

"Vertel ons wat in de wereld u wilt bezoeken en wij zorgen voor uw nautische kaarten en -boeken. Onze naam staat borg voor kwaliteit en zorg"

DE WINKEL IS GESLOTEN!

Vanaf 6 december 2018 is onze fysieke winkel in Gorinchem gesloten.

ONZE WEBSHOP
WWW.DATEMA-AMSTERDAM.NL
BLIJFT ACTIEF

Telefoon: +31 (0)183 - 71 20 50
E-mail: datema-amsterdam@planet.nl

Voor lezingen, training en supervisie van het BOT (bedrijfsopvangteam)

Händelhof 16
2402 GW Alphen aan den Rijn
Tel. 0172-240690
info@trauma-nazorggroep.nl
www.trauma-nazorggroep.nl

Zeezeilvereniging
voor schippers & reisgenoten www.pzv-zeezeilen.nl

Bestuur

Marja Snoeijen	Voorzitter	voorzitter@pzv-zeezeilen.nl
Mariëlle de Groot	Secretaris	secretaris@pzv-zeezeilen.nl
Giel Hansen	Penningmeester	penningmeester@pzv-zeezeilen.nl
Sander van Eijkern	Activiteiten	activiteiten@pzv-zeezeilen.nl
Maarten Schouten	Communicatie	communicatie@pzv-zeezeilen.nl

ZEEZEILEN/verenigingsblad

Annemieke Stallaert	hoofdredacteur	Martijn van Dijk	webmaster
Carla Peeters	redacteur	Piet Lucassen	webmaster
Peter Plantinga	redacteur	Joop Verboom	webmaster
Piet Schrijvers	redacteur	Stijn Engelen	webmaster
Theo Bouwman	redacteur	Bauke Sijtsma	webredacteur
Anke Vermeer	vormgever	Chiel de Jong	webredacteur
		Maarten Schouten	webredacteur

Contact:

Voor zowel Zeezeilen (kopij) als voor de website (berichten):
redactie@pzv-zeezeilen.nl

Betalingen

Contributies, betalingen voor cursussen, oefenweekends en advertenties in ZEEZEILEN gaarne overmaken met vermelding van de aard van de betaling, naar bankrekening:
ING 3222325 t.n.v. PZV Zeezeilvereniging,
BIC: INGBNL2A, IBAN: NL72INGB0003222325

Leden- en botenadministratie

Deze wordt bijgehouden door secretaris en penningmeester. Het onderhoud van persoons- en bootgegevens gebeurt door de leden zelf, via de website.

Kopij aanleveren

Kopij voor ons blad Zeezeilen aanleveren, in Word, per e-mail aan: redactie@pzv-zeezeilen.nl.
Bijbehorende foto's van goede kwaliteit apart meesturen. Neem even contact op met de redactie als dat om een of andere reden zo niet kan en eventueel anders zou moeten. De redacties van Zeezeilen en van de website kunnen ingezonden artikelen wijzigen, inkorten of weigeren. De auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van het artikel en voor de mening die er in wordt weergegeven. Die mening komt niet noodzakelijk overeen met de mening van de redactie van Zeezeilen en/of het bestuur van PZV.
Ingezonden bijdragen, foto's, illustraties en andere gegevens dienen vrij te zijn van auteursrechten. PZV zal in geen enkel geval auteursrechten vergoeden.
Het is niet toegestaan artikelen uit Zeezeilen of van de website over te nemen, anders dan met schriftelijke toestemming van de redactie en met vermelding van de bron.

Advertenties

Advertentietarieven worden op aanvraag verstrekt door de redactie van Zeezeilen

Bemiddeling van:

- alle woonobjecten
- alle bedrijfsobjecten
- agrarische objecten
- alle gronden

Taxaties van:

- alle onroerende zaken
voor alle doeleinden

Advies bij:

- herontwikkeling
van onroerende zaken
o.a. ruimte-voor-ruimte
en rood voor groen
- onderhandelingen met
de overheid bij onteigening
of bedrijfsverplaatsingen
- grond- en pachtzaken
- nadeelcompensatie
- planschade

www.berkkerkhof.nl

Vestiging Aarle-Rixtel
Dorpsstraat 8a
5735 ED Aarle-Rixtel
T: 0492 - 38 66 00
E: info@berkkerkhof.nl

Vestiging Best
Eindhovenseweg 30b
5683 KH Best
T: 0499 - 37 55 65
E: best@berkkerkhof.nl

Overall thuis.